
Edmond Hustinx

Edmond Huntington

Edmond Hustinx 1898 - 1984

Een biografie van de oprichter en naamgever
van de Stichting Edmond Hustinx
uitgegeven bij gelegenheid
van het vijftwintig jarig bestaan van de stichting
in 1986

Uitgegeven door de Stichting Edmond Hustinx
Maastricht 1986

Inhoud

Inleiding	5
Jeugd en familie	7
Geboren in 1898	9
Edmond Hustinx' onderwijsjaren	13
Studeren in Amsterdam	15
Terug in Maastricht	18
De zeepfabriek Hustinx nv	21
De Zeepfabriek	23
Contacten en bezigheden	35
Contacten met Peter Debye	36
Uitvindingen	39
Maecenas	45
Edmond Hustinx en de kunst	46
De Stichting Edmond Hustinx	50
Slot en interview	57
Slot	58
Interview met Edmond Hustinx op 13 april 1982	62

Edmond Hustinx

Zecpabrikant, uitvinder, kunstenaar, maecenas en een interessante mens, dat was Edmond Hustinx samengevat in één zin. Maar er is een heel boek over hem te schrijven. Over zijn familie, zijn jeugd- en studiejaren, zijn ondernemerschap, zijn contacten met de Maastrichtse Nobelprijswinnaar Peter Debye, zijn verdiensten voor de kunsten en wetenschappen, zijn stichting en zijn opvallende en originele manier van leven.

Bij gelegenheid van het vijftienvig jarig bestaan van de Stichting Edmond Hustinx wordt dit boekje over de oprichter en de naamgever van de Stichting uitgegeven. Het bestuur van de Stichting hoopt daarmee de betekenis van Edmond Hustinx voor de gemeenschap vast te leggen en tevens de testamentaire opdracht te vervullen om 'te bevorderen dat zoveel mogelijk mijn levenswerk in de diverse takken van wetenschap en kunsten naar voren wordt gebracht'.

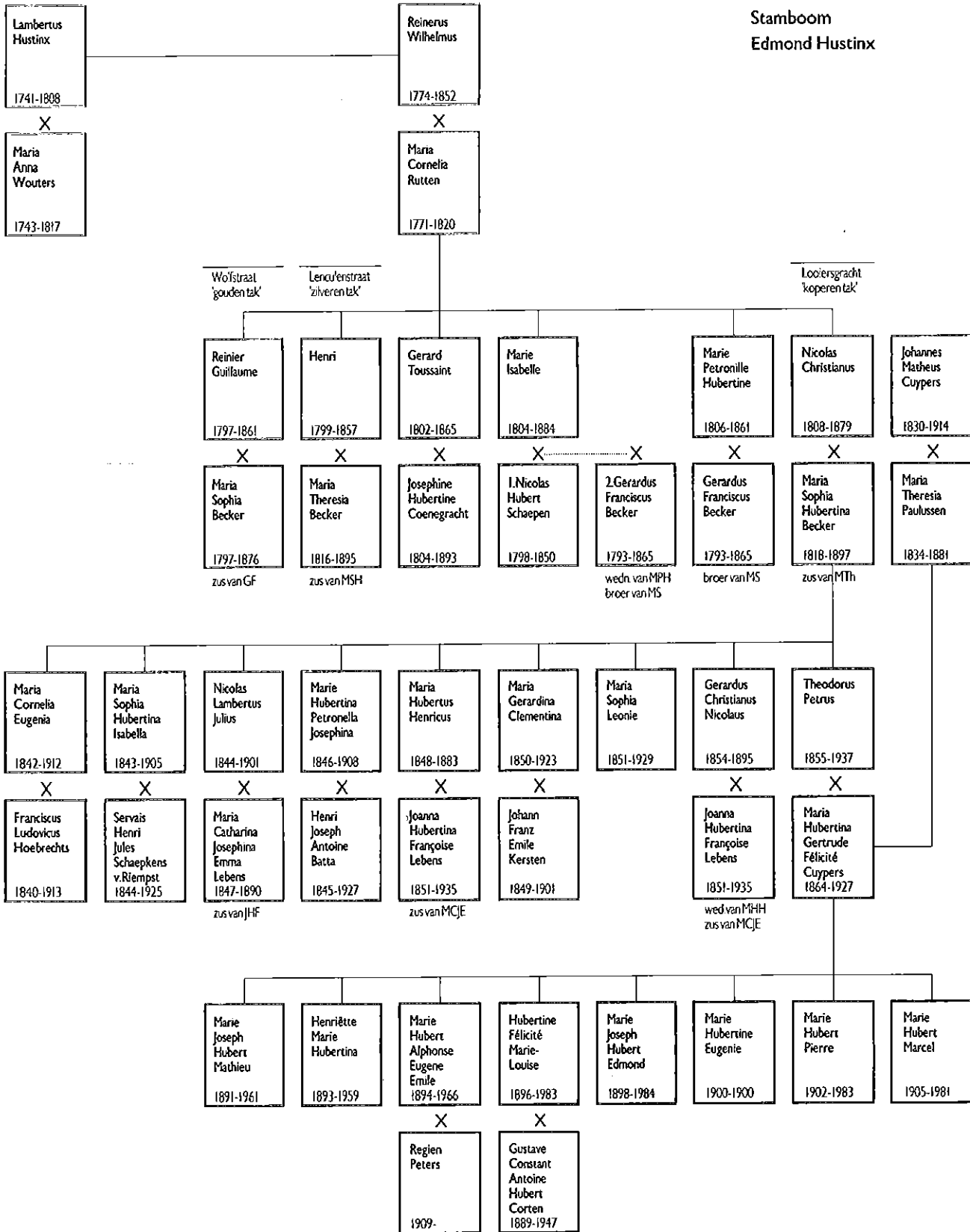
Op 20 mei 1984 is Edmond Hustinx op 85-jarige leeftijd overleden. Op dezelfde datum is de Stichting Edmond Hustinx uit haar min of meer sluimerende staat ontwaakt, mede omdat zij als erfgename van Edmond Hustinx in staat werd gesteld haar doel, het bevorderen van kunsten en wetenschappen, naar behoren te kunnen verwezenlijken. Het maecenaat van Edmond Hustinx leeft voort in zijn geesteskind, de Stichting Edmond Hustinx. Het leven van Edmond Hustinx had echter meer facetten die waard zijn te blijven gememoreerd. Dat het uitgeven van dit boekje daaraan een bijdrage mag leveren is de wens van de samenstellers en van het bestuur van de Stichting Edmond Hustinx.

Mr. P.G.H. Paulussen
Voorzitter van de Stichting
Edmond Hustinx

Edward H. Tins

**Stamboom
Edmond Hustinx**

Jeugd en familie

Geboren in 1898

Op 30 november 1898 werd Edmond Hustinx als zoon van Pierre Hustinx en Félicité Cuypers te Maastricht geboren. De pasgeborene maakte geen gezonde indruk. Opa Cuypers, geneesheer en tevens burgemeester in het juist over de grens met België gelegen Lanaeken, achtte het raadzaam de eerste week iedere dag met paard en koets naar moeder en kind in Maastricht te komen kijken. Hij sleepte de kleine Edmond door een longontsteking heen en wist de jongste loot aan de stamboom van de familie Hustinx, waarvan de wortels reiken tot in de veertiende eeuw, te behouden.

De eerste Hustinx die zich in Maastricht vestigde was Lambertus Hustinx, die in 1759 op achttienjarige leeftijd naar Maastricht kwam om het vak van bierbrouwer te leren. In 1790 werd hij benoemd tot gouverneur van het brouwersambacht. Zijn zoon Reinerus Wilhelmus was brouwer in de Lenculensstraat. Uit diens huwelijk met Maria Cornelia Rutten werden vier zoons en twee dochters geboren. Eén zoon bleef kinderloos, de andere drie werden de stamvaders van drie Maastrichtse Hustinx-takken. De stamvader

Bladzijde uit het huishoudboekje van december 1898. Vijf gulden voor de baptême van Edmond.

Provincie Limburg. Gemeente Lanaeken
BURGERLIJKE STAAT. HUWELIJKS AKTE N° 7

Wij Burgemeester Ambtenaar van den
Huishouding in Staat der gemeente Lanaeken verklaart
bij deze, dat op Echten een ons in den echt getreden zijn
Hustinx, Theodorus Petrus, koopman
zoon van wijlen Theodorus, Nicolaus -
Hustinx, en van Docteur, Maria Sophia
Hustinx,
geboren te Maastricht
den zekenden Juli 1855 komende
te Lanaeken, en
Cuypers, Maria Gertruda, Heilvrou
Félicité, kinder koop, dochter van
Cuypers, Janus, Mathus, geneesheer
en van wijlen Paulusson, Maria -
Theresia,
geboren te Lanaeken,
den achtsten Augusti 1864 komende
te Lanaeken,
Lanaeken, den dertien Juni 1890.

De Ambtenaar van den Burgerlijken stand,

Geregeerd Maastricht
1898

Huwelijksakte van 3 juni 1890
waarbij de burgemeester van
Lanaeken verklaart dat
Pierre Hustinx en Félicité Cuypers
in den echt zijn getreden.

plaat, waarop aan de andere kant er maar enkele reeds, die ten dele de plaat uitkwamen zijn naam gegeven, die „Het heette, en op dit open legio, want de vls Minckelers heeft, wordt de reuven steeds in ingebracht met dat lers had die soutane dragen. Dat zou de moppen tappen al hebben, maar een op het ontwerp-

sche ideeën van de Franse filosofen zou geweest zijn of van de revolutie in haar extreme uitingen. Minckelers behoorde tot de verlichte geesten van zijn tijd, waarvan de Antwerpse bisschop de Nells een der schitterende voortrekkers

telefoon

Maastricht 5059

Limburgs dagblad 28 oktober 1959

Henriëtte Hustinx was een zeer bijzondere vrouw

Geen „femme savante” maar een vrouw, die de evenmens diende

IN DE LEEFTIJD van zes-en-zestig jaar stierf in Maastricht mejuffrouw Henriëtte Hustinx, dochter van wijlen de zeepfabrikant Pierre Hustinx uit de Looiersgraaf, zuster van Edmond Hustinx, de vooruitstrevende genius van de Waterglasindustrie en gerenommeerd chemicus, en van pastoor Hustinx van Merkelbeek. Henriëtte Hustinx was een bescheiden, stille vrouw, centrum van het vrijgezellenhuishouden, want op de „Luregraaf” wonen behalve Edmond nog twee ongetrouwde broers. Maar achter deze bescheidenheid school een intellect van bijzondere kwaliteit en een artistieke ontwikkeling, die zelfs haar naaste kennissenkring meermalen verbaasd deed opkijken.

De Franse literatuur kende zij als geen ander, en haar artistieke aanleg bracht haar niet alleen tot de muziekstudie maar ook naar de beeldende kunsten. Naar oude traditie der gezeten Maastrichtse families ging Henriëtte als jonge vrouw paard rijden, waarbij haar vader Pierre Hustinx haar leermeester was. Zij kon zich geen betere wensen, want papa was de kampioen ruiter van Limburg. Maar zij tenniste ook als de beste, en zij was de eerste Maastrichtse vrouw die in 1918 met de Franse oorlogsvlieger Duchereux de lucht in ging, in een toestel waarnaar we nu in een museum met ontzag staan te kijken. U weet wel zo'n ijzerdraad-geval. Maar ook de andere traditie volgde zij. Zij ging Frans leren bij de Ursulinen, waar Soeur Marie Antoinette zo'n voortreffelijke docente was, dat haar discipelen, die eigenlijk maar voor conversatielessen kwamen, allemaal spelenderwijs voor acte A slaagden. Zo ook Henriëtte Hustinx, die toen voor goed haar hart aan de Franse taal verpand heeft.

Henriëtte Hustinx speelde uitstekend piano, maar — haar broers zeggen met vrouwelijke wispelturigheid! — greep zij naar de vloot, nam les bij Forgeur, de onderdirecteur en eerste concertmeester van het M.S.O., en zij speelde van 1915 tot 1926 mee in het M.S.O. onder leiding van Henri Hermans, in de dagen toen het M.S.O. nog in hoofdzaak amateurorkest was.

Dit betekende meteen, dat in de „Luregraaf”, zoals wij nog altijd de Looiers-

gracht plegen te noemen, een huisorkestje ontstond. Toen Henriëtte haar heerbroer als huishoudster volgde naar de mijnstreek, ontstond ook daar onder haar leiding een orkestje, waarover zij zelf de dirigeerstok zwaaide.

VEELZIJDIG TALENT

Henriëtte Hustinx gaf Franse les bij de Ursulinen en op de stadsacademie voor toegepaste kunsten, vroeger middelbare kunstnijverheidsschool geheten. Zij volgde daar zelf de lessen in schilderen en batikken. Henri Jonas had grote genegenheid voor haar. Voor Henriëtte Hustinx schilderde hij zijn laatste crucifix vóór zijn dood. Het batikwerk van mej. Hustinx werd aanleiding tot een invitatie van een vermogend Amerikaan, die haar de leiding van een batikschoon in New York wilde toevertrouwen, maar tegenover zo'n aanbod bleef zij het eenvoudige Maastrichtse meisje, die liever wil hier blijven. Wel was zij genegen om in Luik Franse les te geven aan de Berlitzschool. Het klinkt natuurlijk vreemd dat een Maastrichtse lerares in Luik Frans moet doceren. Het is zo'n beetje: uilen naar Athene brengen, maar Henriëtte Hustinx deed dit graag, want dan kon ze meteen wat lessen volgen op de Universiteit.

Zij sprak niet veel over dat college lopen van haar in Luik, maar na haar dood vonden haar broers twee universitaire diploma's, die nog maar gevolgd hoefden te worden door een formeel verzoek aan de Senaat, en zij zou tot de doctoraal toegeleten zijn.

Maar dat verzoek, neen, dat heeft ze maar niet gedaan. Zij sprak Italiaans en Spaans en liet een cursus in deze talen zelfs stencilen ten gebruik van leerlingen in die talen. Daags voor haar dood schreef zij op bed nog 'n Spaanse brief....

Een zeer bijzondere vrouw is met Henriëtte Hustinx heengegaan. Zij verdient in deze Maastrichtse rubriek een „in memoriam”. Niemand minder dan Marius Monnikendam is ons voor geweest. Hij componeerde voor Henriëtte Hustinx een Marche Funèbre, en speelde deze zelf in de Servaaskerk na de plichtige ulvaartdienst. Henriëtte Hustinx blijft in veler respectvolle gedachtenis, niet als een „femme savante” van Mollère, maar als een vrouw die in zoveel vormen de evenmens diende, in 1914 persoonlijk de Belgische vluchtelingen verzorgde en in 1940 wederom Franse militairen, waarvan zij er meerdere aan kriegsgevangenschap wist te ontrukken. Laat ook dit gememoreerd blijven in deze simpele regels.

Henriëtte Hustinx, 1957.

de handel
het stand-
Sint Minke-

stand-
'azen
hrift
ge-
reeren
ko-

SPIJF

— bij
rkelijk
wappe-
die hier
van het
een vluch-
nnen wer-
aangekomen
e zij meteen
e devoties,
brandende
toch wel
onden be-
aan, enz.
jn stand-
de goeie
de mantel
geleerde
olttiek een
788 was de
slagen re-

Artikel uit het Limburgs Dagblad van 28 oktober 1959.

kleurendia's vertoond werden van vkan-
tietochten van de leden in binnen- en
buitenland. Ook de clubtochten en de
laatste rally werden vertoond even als
de huldiging van de kampioen en fil-
en het geslaagde feestmaal. Deze avond
verzorgd door de heer H. Le-
sportcommissaris van de V-

van de eerste tak was Renier Guillaume, die in de Wolfstraat als koffiebrander was gevestigd. In de Lenculenstraat woonde de brouwer Henri, stamvader van de tweede tak. Nicolas Christianus, zoutzieder aan de Looiersgracht, werd in 1808 geboren en werd de stamvader van de derde tak. Hij was de grootvader van Edmond Hustinx. De drie Hustinx-takken werden in familieverband schertsend ingedeeld in de gouden, de zilveren en de koperen tak. Edmond Hustinx vertelde met een zekere zelfspot en aan wie het maar horen wilde in de koperen tak thuis te horen. De vader van Edmond begon aan de Looiersgracht, naast de zoutziederij die er vanouds was gevestigd, een zeepziederij die in 1935 de basis zou vormen voor de 'Zeepfabriek Hustinx NV' in het Bosscherveld te Maastricht.

Edmond Hustinx had vier broers en twee zusters. De oudste broer was Mathieu, geboren in 1891 en overleden in 1961. Hij was ambtenaar bij de provinciale griffie van Limburg en tevens commissaris van de zeepfabriek. Henriëtte, zijn oudste zus, was lerares in de Franse taal aan de Stadsacademie voor toegepaste

Pierre Hustinx was een gerenommeerde ruiter. Hij was lid van de Cercle équestre de Maastricht en commandant van de Erewacht van Maastricht. Deze foto is genomen in 1888.

Familie Hustinx in 1915. Van links naar rechts Emile, Kien, Edmond, Marcel zittend op het tafeltje voor zijn moeder, Mathieu, Pierre senior en Pierre junior en Henriëtte.

Emile, Edmond, Mathieu en Pierre in 1919.

De ouders van Edmond Hustinx in 1925.

kunsten in Maastricht en violiste in het Maastrichts Stedelijk Orkest. Zij werd geboren in 1893 en stierf in 1959. In 1894 werd Emile geboren. Hij trouwde met Regien Peters in 1965 en overleed in 1966. Marie-Louise, beter bekend als Kien, zag in 1896 het levenslicht. Zij huwde in 1921 Gustave Corten, notaris te Venlo. Zij overleed in 1983.

Nadat in 1900 een kindje was geboren dat maar enkele dagen had geleefd, werden de ouders in 1902

Huwelijk van Marie-Louise (Kien) Hustinx en Gustave Corten.

Priesterwijding van Pierre Hustinx in 1923. Eerste rij van links naar rechts: een tante, vader Pierre Hustinx, Pierre, moeder Félicité en tante Leonie; tweede rij een onbekende vriend, Edmond, Marcel, Henriëtte, twee onbekende geestelijken, Marie-Louise en haar man G. Corten en Mathieu.

verblijd met de geboorte van Pierre, die in 1926 priester werd gewijd en tot kapelaan in Amstenrade werd benoemd. In 1945 werd hij pastoor in Merkelbeek. Na zijn emeritaat vestigde hij zich in Schimmert. Hij overleed in 1983. De jongste broer van Edmond was Marcel, geboren in 1905, chef van de administratie van de Zeepfabriek. Hij overleed in 1981.

De kinderen werden met gepaste strengheid en godsvrucht en op zedelijk gebied nogal erg scrupuleus opgevoed, maar overigens maakten de ouders het gezellig voor de kinderen. In het grote huis aan de Looiersgracht brachten Jeu, Jet, Miel, Kien, Mao, Pie en Cel een onbekommerde jeugd door. In de tuin werden croquet, een spel waarbij houten ballen met houten hamers door in het grasveld geplaatste boogjes geslagen moeten worden, korfbal en later tennis beoefend. De familie Hustinx legde als eerste in Maastricht een tennisbaan aan op eigen terrein. De ouders stimuleerden de kinderen hun talenten zo veel mogelijk te ontwikkelen: zij kregen muzieklles, zwemles, roeiles en tekenles. Af en toe hielpen de jongens ook in de zeepziederij. Er was altijd veel aanloop in het huis aan de Looiersgracht, de kinderen brachten veel vriendjes en vriendinnetjes mee naar huis en de familiebanden waren hecht.

Edmond Hustinx' onderwijsjaren

Op de lagere school bij de broeders van de Beyart was Edmond een onopvallende leerling. Op 5 december 1908, Edmond zat toen bij broeder Deodardus in de vijfde klas, viel hij tijdens het ravotten met zijn makkers op de speelplaats van de Aloysiusschool zodanig op zijn achterhoofd dat hij half bewusteloos naar huis gebracht moest worden. 'Een leelijke surprise voor moeder op pakjesavond' schreef Edmond er later over. Edmond moest met een hersenschudding het bed houden. Eerst na Pasen 1909 mocht hij weer naar school. Broeder Deodardus sprak met de ouders af dat Edmond het in het begin kalm aan zou doen en de vijfde klas zou overdoen. Maar Edmond had aan het ongeval een geluk overgehouden: hij bleek plotseling heel goed te kunnen leren en hij ging als een van de besten van zijn klas over naar het zesde leerjaar.

In 1911 ging Edmond naar het Stedelijk Gymnasium aan de Helmstraat in Maastricht. Hij was aan het einde van het eerste schooljaar de tweede van de klas en hij kreeg als de leerling met de beste resultaten voor wiskunde een door de burgemeester ondertekende erekaart. De eerste van de klas was Clémence Nievergeld. 'Zij was zeer sympathiek en knap'.

Vijfde klas van de lagere school.
Geheel links op de 1e rij
Edmond Hustinx.

Edmond zat in de klas achter haar en had zo'n belangstelling voor haar vlechtjes dat die niet onopgemerkt bleef voor zijn oom Jules Cordewener, corrector van het gymnasium. Cordewener lichtte zijn schoonzuster hierover in en mama moest haar zoon Edmond vertellen dat ze hem naar het Canisiuscollege in Nijmegen ging sturen, niet vanwege de belangstelling voor Clémence, maar wel omdat de gymnasiumopleiding daar de beste was van het hele land. Om zijn gedachten in de vrije

Zesde klas van het gym. Zittend eerste van links Edmond Hustinx.

tijd in Nijmegen te verzetten wierp Edmond zich op de figuurzaagkunst. Als dertienjarige won hij een eerste prijs met een figuurgezaagd pijpenrek en een fotolijst. In 1916 behaalde Edmond op zeventienjarige leeftijd het eindexamen Gymnasium B.

Figuurzaagwerk waarmee Edmond Hustinx in Nijmegen een eerste prijs verwierf.

Studeren in Amsterdam

Edmond wilde gaan studeren. Zijn ouders vonden dat goed, mits hij medicijnen ging doen. Dat was de uitdrukkelijke wens geweest van de in 1914 overleden grootvader Cuypers, die summa cum laude in Leuven in de 'accouchements' was gepromoveerd. Moeder had eerst nog getwijfeld en een goede pastoor in Edmond gezien maar 'bonpapa' Cuypers vond Edmond veel te slim om pastoor te worden! Inmiddels was echter de eerste wereldoorlog uitgebroken. Daar de grens met België was gesloten, was het niet mogelijk de plaatselijke gewoonte om met een beurs in Leuven of in Luik te gaan studeren, voort te zetten.

De gevolgen van de eerste wereldoorlog waren intussen evenmin aan de zeepziederij aan de Looiersgracht voorbij gegaan. Het grootste gedeelte van het natuurlijke achterland van Maastricht was van de stad afgesloten en daarmee was de afzet van zeep aan de Belgische regio komen te vervallen. Geld om Edmond in Amsterdam te laten studeren was er eigenlijk niet. Een neef, Eduard Hustinx, chirurg in Heerlen, was echter bereid de studiekosten van Edmond voor te schieten, ook al onder voorwaarde dat het de artsstudie zou worden. Edmond koos voor de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. 'Immers daar waren de beroemde professoren Holleman, van der Waals en Hugo de Vries, maar vooral was er het concertgebouw met Mengelberg; er was het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum, de academie, er was Bouwmeester, er was Royaarts. Daar kon men studeren 'non scholae sed vitae', lezen we in een ruig autobiografisch geschrift. Voordat het zover was schreef moeder eerst een brief aan een neef in het Jezuïetenklooster in Amsterdam waarin ze vroeg of hij een kamer op een degelijk adres wist voor de jonge student. Voor zestig gulden per maand was die kamer met kost wel te vinden.

Uit niets blijkt dat Edmond zich met hart en ziel overgeeft aan de studie in de medicijnen. Hij volgt colleges in de scheikunde, de plantkunde, de dierkunde, de filosofie en de natuurkunde. Tijdens een college van prof. Sissingh, hoogleraar in de natuurkunde, wist Edmond een fout op het bord te verbeteren. 'Waar heb jij op school gezeten? Vertel de leraren dat ik je niets meer kan leren!' moet Sissingh toen hebben gezegd.

Leden van de studentenvereniging Thomas te Amsterdam in 1917.

Hij werd lid van de studentenvereniging Thomas en van de jaarclub Inter Nos. Met nog een paar bollebozen richtte hij het schertsgenootschap 'Brains' op. Uit de correspondentie met het ouderlijk huis blijkt dat het 'echt Limburgse leven' hem trof telkens wanneer hij weer in Maastricht kwam. Hij moet zich toch wel vaak hebben verheugd om in Amsterdam de trein naar Maastricht te kunnen nemen aan het einde van een semester. Dat nam niet weg dat hij eens een trein liet vertrekken zonder in te stappen omdat in de enige coupé waarin nog plaats was, een alleenreizende jongedame zat. Het zou beslist de naaste gelegenheid tot groot kwaad zijn geweest om daar bij te gaan zitten. Dan maar liever een uur wachten.

In 1917 zien we Edmond plotseling gedurende drie maanden als adspirant reserve officier van gezondheid in de Oranje Nassaukazerne te Amsterdam opduiken. Hij blijkt een contract te hebben ondertekend om vrijwillig het koninkrijk gedurende tien jaren als militair of acht jaren als militair arts te zullen dienen. In januari 1919 gaat Edmond voor de tweede keer op voor zijn propaedeuse. Na dit examen keert Edmond

terug naar Maastricht. Hij gaat zijn vader helpen in de fabriek. Zijn studie in de medicijnen wil hij niet vervolgen daar hij opziet tegen het practicum in de snijkamer. Zijn neef Eed, die zijn studie voorbetaalde, probeerde hem nog te overreden. Tevergeefs, Edmond vestigt zich definitief in Maastricht. Hij experimenteert in een zelfingericht laboratorium met procédés om zeep te maken. Verder geeft hij herhaaldelijk aan zijne excellentie de Minister van Oorlog eerbiedig te kennen dat hij onmogelijk aan zijn militaire verplichtingen kan voldoen eerst wegens studie, vervolgens wegens verblijf in het buitenland en ten slotte wegens niet nader genoemde lichaamsgebreken. In 1921 ontslaat de minister hem op grond van een medische verklaring van zijn verplichtingen om in werkelijke dienst te komen.

Edmond Hustinx als aspirant reserve officier van gezondheid op oefening op de Oud-Leusderhei op 21 augustus 1918.

Terug in Maastricht

De eerste wereldoorlog was desastreus geweest voor de resultaten van de zeepziederij in de Looiersgracht. Pierre Hustinx sr. had slechts door de verkoop van eigendommen aan de Looiersgracht het hoofd boven water weten te houden. De terugkeer van Edmond, die inventief en praktisch was, moet een enorme opluchting voor hem zijn geweest. De zeepziederij begon weer tot leven te komen. De produktie kon worden opgevoerd. Er konden verbeterde technieken worden toegepast en nieuwe machines worden aangeschaft. Edmond bekwaamde zich verder in de chemie door zelfstudie en onderzoek in zijn eigen laboratorium.

Tijdens een bijeenkomst van de Nederlandsche Chemische Vereeniging in 1921 in Maastricht meldt

Uitzicht uit het zolderraampje van het pand Looiersgracht 4, links het Grauwzustersklooster thans Natuurhistorisch museum in de Heksenhoek, midden de molen van Dolk thans Conservatorium, rechts het Huys op den Jeker aan de Bonnefantestraat, rechts vooraan de zeepfabriek. Links van het prieeltje lag de tennisbaan.

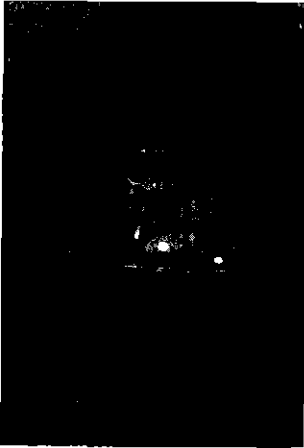

Voordat de gronden langs de Looiersgracht rond 1925 ten behoeve van woningbouw werden verkocht, waren hier een stoomwasserij (met hoge schouw) en een hoedenfabriekje gevestigd. Achter de schoorsteen het ouderlijk huis, Looiersgracht 4.

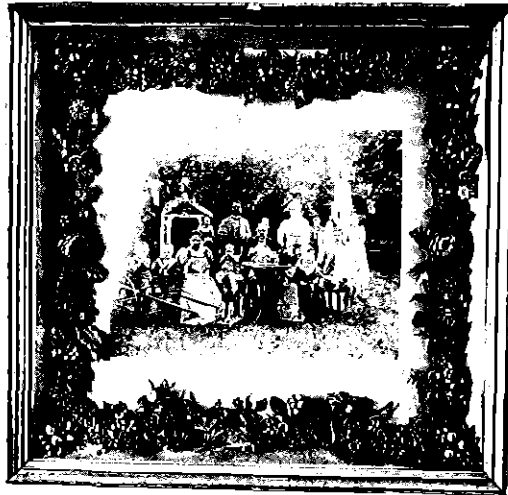

Edmond zich als lid aan. Hij richt zich nu geheel op de activiteiten in de zeepziederij en doet zelfs uitvindingen. Als een van de eersten in Nederland zoekt hij naar mogelijkheden om afvalstoffen voor het maken van nieuwe produkten aan te wenden.

In 1930 werd in Geleen een stikstofbindingsbedrijf opgericht dat in het begin nauwelijks produceerde en sterk verlies leed. De directie van de Staatsmijnen had besloten dat er een scheikundige met bedrijfs- en researchervaring moest worden aangetrokken om het productieproces te stroomlijnen. Edmond Hustinx kreeg deze functie aangeboden. Hij kreeg ruime budgetten om diverse onderzoeken te doen. Na anderhalf jaar keerde Edmond terug naar de Looiersgracht om de directie van de zeepfabriek over te nemen van zijn vader wiens gezondheid sterk achteruit ging. Hij breidt het productiepakket van de zeepziederij dan allengs uit, hij maakt verschillende soorten zeep, soda en waterglas.

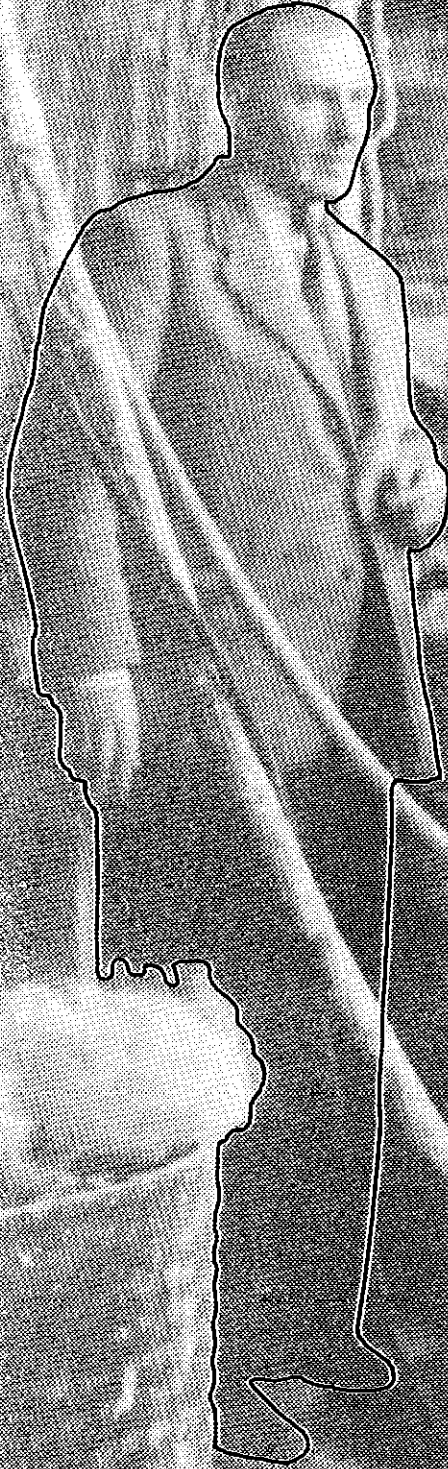
Edmond en Marcel Hustinx dragen een bijzonder origineel ingelijst familieportret voorzichtig weg, wanneer in 1972 de schilder op bezoek komt.

Het familieportret uit 1900. In het midden grootvader Cuypers omringd door zijn vier dochters, twee schoonzonen, vijf kleinkinderen (v.l.n.r.: Emile, Mathieu, Marie-Louise, Henriëtte en rechts bij zijn vader op schoot Edmond), drie meiden en twee knechten.

Door een gedeelte van het ouderlijk huis met de gemeente te ruilen voor een gebied aan de Lage Frontweg kreeg hij in 1943 de beschikking over een groot industrieterrein in het Bosscherveld te Maastricht. Hier kon de produktie van soda en waterglas verder worden opgevoerd en konden nieuwe technieken op grotere schaal worden toegepast. Eén van de meest lucratieve uitvindingen van Edmond Hustinx was de roterende oven die speciaal bij het bereidingsproces van waterglas met succes werd gebruikt. Door het patent op deze oven te verkopen aan andere firma's was hij voor zijn verdere leven verzekerd van ruime inkomsten.

Edward Hutton

De zeepfabriek
Hustinx NV

De achterkant van Looiersgracht 4.
Aan de linkerkant de zeepfabriek.

De zeepfabriek

In 1931 had Edmond Hustinx zoals gezegd de directie van de zeepfabriek van zijn vader overgenomen. In 1935 werd de Zeepfabriek Hustinx NV opgericht, met sedert 1943 als werklokatie het terrein aan de Lage Frontweg in het Bosscherveld te Maastricht. Vanaf die tijd wordt de fabrieksruimte aan de Looiersgracht afgebouwd tot een atelier waar experimenten worden gedaan.

Tot aan het uitbreken van de tweede wereldoorlog toe verliep de productie van zeep goed, maar daarna werd het steeds moeilijker aan grondstoffen te komen. Men diende zijn toevlucht te nemen tot het fabriceren van surrogaat, hetgeen een aanzet werd voor de ontwikkeling van de moderne synthetische wasmiddelen.

Grootvader Nicolaas Hustinx die in 1874 naast de zoutziederij een zeepziederij begon in de Looiersgracht. Hij leerde het zeepzieden bij familie in België.

Foto uit maart 1945 voor het kantoor. Eerste rij tweede van links Edmond Hustinx, tweede rij tweede van links Marcel Hustinx. De overige personen op deze foto heten: Bleizer, D. Jaspers, Houten, Slotemakers, van Doorn, Pol Sondeyker, C. van Wissem, Manus Diedereren, Goyen, Nelissen, Groenendaal, Starmans, Janssen, Janssen en Hugo Mares. Afwezig waren Emile Hustinx, L. Jaspers, Hollman, Loomans en Ger Prick.

Edmond bezocht in 1947 gedurende twee maanden enkele grote fabrieken in Duitsland om als deskundige voor de geallieerden de vooruitgang in de wetenschap en procédés te bestuderen. Als officier van het Engelse leger nam hij fabrieken in de Engelse zone in ogenschouw en als majoor van het Amerikaanse leger reed hij enkele maanden in de Amerikaanse zone rond. Ongetwijfeld heeft hij daarbij vele ideeën en relaties opgedaan die hem bij terugkomst in Maastricht van nut zullen zijn geweest. Op de foto zien we hem rechts aan de Spoorweglaan staan.

△ De automobiel volgestapeld met doosjes rummazeep 1935.

△ De showroom 1935.

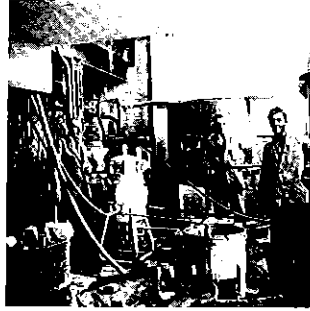
De aandacht werd in deze periode ook verlegd naar de reserch. De belangstelling voor de organische chemie nam af en die voor de anorganische chemie nam toe. Edmond Hustinx bestudeerde de laatste ontwikkelingen op het terrein van de alkaliën, alkalicarbonaten, alkalisilikaten, geprecipiteerde silikaten van veelwaardige metalen, kiezelzuur, mengsilikaten en smeermiddelen en ook fosfaten en plastics. Deze kennis zou hij zijn leven lang met groot gemak blijven beheersen en uitbreiden.

Iedereen, die een beetje meer dan normale belangstelling voor de zeepproductie toonde, werd ongeacht zijn opleiding geconfronteerd met de laatste ontwikkelingen en nieuwste begrippen in de chemie.

In 1946 begint de regelmatige productie van waterglas in de fabriek in het Bosscherveld. De uitvinding om waterglas te kunnen maken met behulp van een continu roterende oven vestigt de aandacht van buitenlandse ondernemingen op de zeepfabriek.

Hustinx neemt deel aan waterglas-fabrieken in Thionville in Frankrijk en in Düren in West-Duitsland. Hij verleent licenties aan fabrieken in Australië, Frankrijk, Spanje en West-Duitsland.

Behalve waterglas produceert men aan de Lage Frontweg ook metasilikaten, in de fabriek 'meta' genoemd, grondstoffen voor vaatwasmiddelen. In het bedrijf vinden gemiddeld veertig tot zestig man werk. Er is door de jaren heen wel een vaste kern van werknemers, maar er is toch ook veel verloop: het werken in de waterglasfabriek met gloeiend hete ovens en in de zeepfabriek met bijtend loog is bepaald niet plezierig.

Edmond Hustinx, Guus Corten en Ger Prick ('dee kos de sjoenste zeip make') op 25 juni 1962 na de installatie van een nieuw waterglas-filter.

De heer Ger Prick was in het begin van de dertiger jaren als 14-jarige jongen al enige tijd werkzaam bij Hustinx aan de Looiersgracht. Van 1946 tot de overname door de Zinkwitmaatschappij in 1967 was hij bij Hustinx in dienst. Hij verschaftte vele waardevolle gegevens die bij de samenstelling van het hoofdstuk over de zeepproductie en de waterglasfabricage zijn gebruikt.

Een aantal werknemers van de Zeepfabriek Hustinx NV in 1952. Tweede van links Guus Corten, zevende van links Michel Vasmeer, negende van links Toine van Doorn. Tussen het tweede en het derde raam van links en in de lens kijkend Ger Prick; daarnaast Wum Beckers. Vierde van rechts Root en links van hem vooraan Nol Spee.

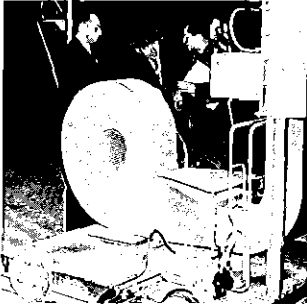
De afgedankte autoclaaf No 2 gereed voor transport naar Guatemala. Op de achtergrond Guus Corten, neef van de directeur en bedrijfsleider van de fabriek, 18 november 1955.

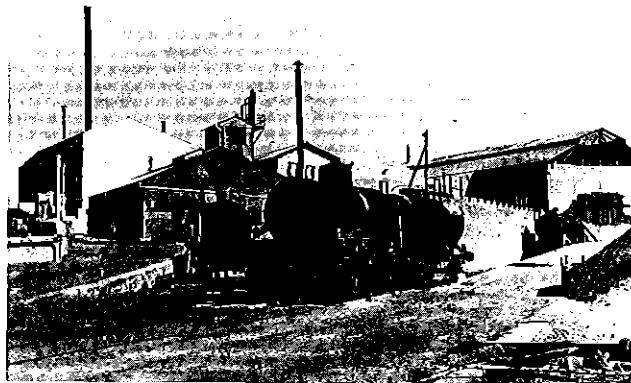
Guus Corten en Marcel Hustinx puffen op de treeplank van de bestelwagen uit in het Limburgse landschap. Het reclame-opschrift op de auto luidt: Textol 4 in 1: huishoudzeep, toiletzeep, zachte zeep, wol- en zijdezeep. 1957.

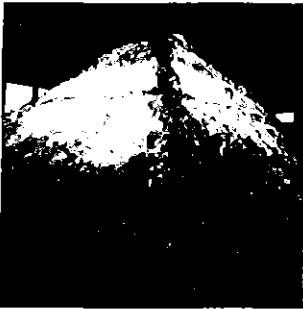
De octrooien die de Zeepfabriek Hustinx bezit, maken de kleine onderneming echter aantrekkelijk in de ogen van andere bedrijven. En wanneer Edmond Hustinx het als 68-jarige directeur wat kalmer aan wil gaan doen en een opvolger binnen het eigen bedrijf ontbreekt, neemt de Zinkwit Maatschappij te Eijsden in 1966 machines, productieprocessen en personeel (ongeveer 45 man) van de Zeepfabriek Hustinx NV over. Om fiscale redenen wisselt het terrein aan het Bosscherveld met de opstallen echter niet van eigenaar. Eerst in 1979 zou Edmond Hustinx dit terrein verkopen, zeven jaar nadat de laatste productie-activiteiten voor de Zinkwitmaatschappij aan het Bosscherveld hadden plaatsgevonden.

Edmond Hustinx op bezoek in de fabriek van Silichemie s.a. in Thionville in Frankrijk 1966.

De waterglasfabriek Silichemie s.a. Thionville 1956.

Een van binnen uit verlichte berg waterglas op een tentoonstelling tijdens een Chemie-tagung in Duitsland. Ongeveer 1958.

In de oorlog was het om diefstal van zeep te voorkomen nodig gebleken om een nachtwaker in dienst te nemen. Toen Edmond eens heel vroeg over het Vrijthof liep, kwam hij de nachtwaker tegen die juist met een groot pak zeep

onder zijn arm op weg was naar de zwarte markt.

Toen eens alle koperen kranen uit de fabriek verdwenen, schakelde Edmond Hustinx een paragnost in. De helderziende kwam naar de fabriek en liep over het terrein.

Plotseling versteende hij; de kranenmaniak kwam langs. De aangewezen bleek werkelijk de dief te zijn. Vol vertrouwen door dit succes liet Edmond Hustinx ook een paragnost komen toen de fabriek in Thionville minder goede resultaten had dan mocht worden verwacht. Na enkele mystieke gebaren over een paar franse documenten concludeerde de helderziende 'mogelijk onregelmatigheden'. Terstond werd daarop de bedrijfsleider van de fabriek in Thionville per telefoon ontslagen wegens fraude. Om het verdwijnen van gereedschap te voorkomen werden alle schoppen met een slot aan elkaar vastgemaakt.

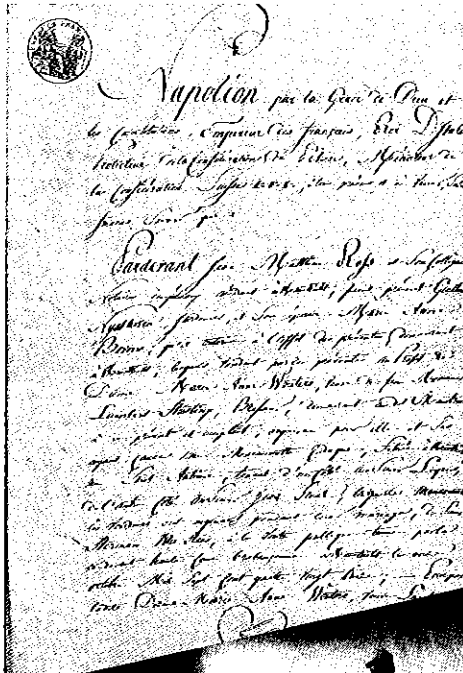

Sedert 1983 kan men Crosfield Chemie BV te Eijsden beschouwen als het bedrijf dat de produkties van de Zeepfabriek Hustinx continueert.

De statische bedrijfsarchieven van de Zeepfabriek Hustinx NV en haar rechtsvoorgangers en van de verschillende rechtspersonen die in de loop der tijd daarnaast werden opgericht (Hustinx Research Laboratoria NV, Hustinx Research BV, Hustinx Chemic BV, Hustinx Internationale Ontwikkelingsmaatschappij BV (HIOM) en Hustinx Beleggingsmaatschappij BV) heeft Edmond Hustinx in 1981 overgedragen aan het Sociaal Historisch Centrum te Maastricht. De dossiers behoren tot de oudste bedrijfsarchieven die het Sociaal Historisch Centrum bewaart: het oudste document is een koopakte uit de tijd van Napoleon.

De directeur met Mao-pet geeft aanwijzingen voor het verloop van het productieproces 1952.

Oudste document uit de bedrijfsarchieven, een akte uit 1810 waarbij de weduwe Lambert Hustinx een 'maisonette caduque' in de Sint Antoniusstraat te Maastricht koopt.

In de kantine op 13 september 1958. Van links naar rechts Willy Schobben, Wum Beckers, Ger Prick, Linders, Hub Sullot, Harrie Welters, Gerrit Blaaser en Sjang Gorren.

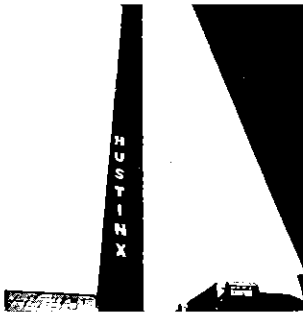
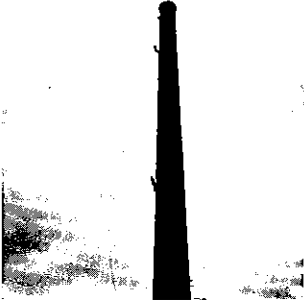

Als directeur van de fabriek was Edmond Hustinx een merkwaardig manager: hij stimuleerde als een der eerste fabrikanten het hergebruik van afvalstoffen. Hij noemde dit, naar een term uit de filmwereld, co-productie. Veel aandacht en middelen gaf hij aan research en proefnemingen, nu eens met meer, dan weer met minder succes. Hij deinsde er niet voor terug om proeven op onnodig grote schaal te doen, vanuit het idee dat als de proef dan zou lukken er minder aparte investeringen voor het aanpassen van het productieproces nodig zouden zijn.

Ter illustratie daarvan vertellen oud-medewerkers nog steeds het volgende verhaal. Het oplossen van waterglas in water vergt een druk van 10 atmosfeer en een temperatuur van 200 graden Celsius; het is een langdurig en dus kostbaar proces. Edmond Hustinx had eens beredeneerd dat waterglas eenvoudiger in water zou oplossen wanneer het direct uit de oven van grote hoogte in koud water zou vallen. Daartoe werd een oven zo hoog mogelijk in de fabriekshal geplaatst en werd een kuil van twee meter diep gegraven en vol water gestort. Het experiment leidde niet tot het gewenste resultaat; de gloeiende brokken waterglas zorgden voor grote stoomwolken en geluidsexplosies. Dat er geen persoonlijke letsels waren, was voornamelijk te danken aan de scepsis waarmee iedereen het experiment bejegend had en de afstand die men er letterlijk van had genomen.

Behalve dergelijke ondoordachte proeven verhinderde

Voor de ingang van het kantoor op 25 mei 1955 van links naar rechts: onbekend, Hollman, mej. Sweelsen, Tonnie Bergs, onbekend, in de deur Guus Corten, Defesche, daarvoor mej. Thewissen en Edmond Hustinx.

Tot 1943 was in de gebouwen van de Zeepfabriek Hustinx N.V. in het Bosscherveld een cokesfabriek gevestigd. Deze werd in dat jaar door Hustinx verworven. Na inrichting werden de gebouwen in 1946 in bedrijf genomen. De verhuizing vanuit de Looiersgracht werd in 1947 voltooid. Op de gebouwen stond in 1946 (zijde spoorweg):

'Hustinx Zeepfabriek N.V.' Pas in 1957/1958 werd de naam Hustinx aangebracht op de schoorsteen. Dit gebeurde door schoorsteenbouwers uit Holland, die de belettering meebrachten en bevestigden. Tegelijk werd toen de schoorsteen gerepareerd (voegen en bijwerken). De schoorsteen zelf werd door Hustinx overigens niet in het productieproces gebruikt.

ook een gebrek aan koopmansgeest bij de directeur dat het bedrijf tot een grote onderneming zou uitgroeien. Grote afnemers van zeep werd onomwonden meegedeeld dat ze eigenlijk voor 90% water kochten en kaarten in de administratie met de vraag 'Waar blijft de bestelde zeep?' wijzen erop dat er bepaald geen mercantiele geest bij de Zeepfabriek Hustinx NV heerste.

Als patroon voerde Edmond Hustinx geen duidelijk beleid: enerzijds wilde hij van zijn werknemers niet te veel vragen maar anderzijds leed hij onder de kameraadschappelijkheid die daarvan het gevolg was: groot respect voor de baas was er niet. 'Ik ging gebukt onder de woorden die achter mijn rug verteld werden en onjuist waren, ik dacht dan steeds gingen die kankeraars toch elders werken!' Hoewel men oog moet hebben voor de omstandigheden van die tijd, is wel duidelijk dat Edmond Hustinx op het gebied van het verbeteren van arbeids-

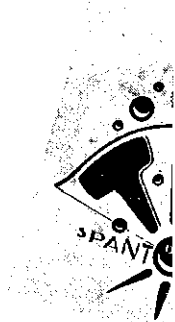

Edmond Hustinx stelt een nieuw filter in werking in de Silikatchemie GmbH in Düren waarvan hij 50% van de aandelen bezit. 26 mei 1964.

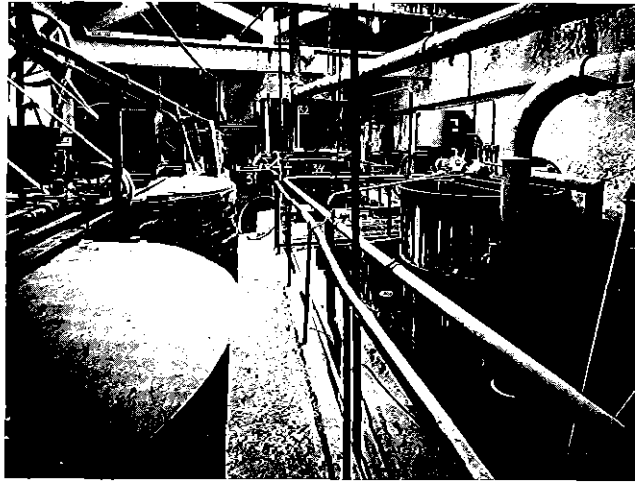
In het Belgische Opgrimbie had Hustinx een tijdlang een zandgroeve. De Belgische beheerder zorgde echter voor een behoorlijke stroop, doordat hij het zilverzand klandestien doorverkocht aan derden.

omstandigheden, pensioenvoorzieningen (eind zestiger jaren bedroeg het pensioen f 90,- per jaar) en beloningen geen trendsetter was. In de maand mei, wanneer de vakantiegelden werden uitbetaald, moet hij nogal eens humeurig zijn geweest.

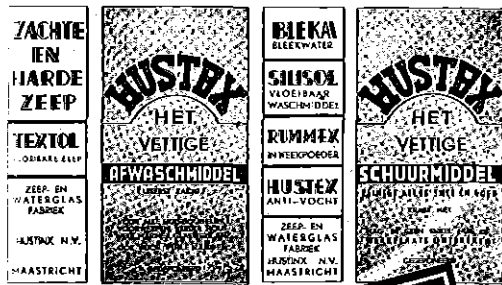
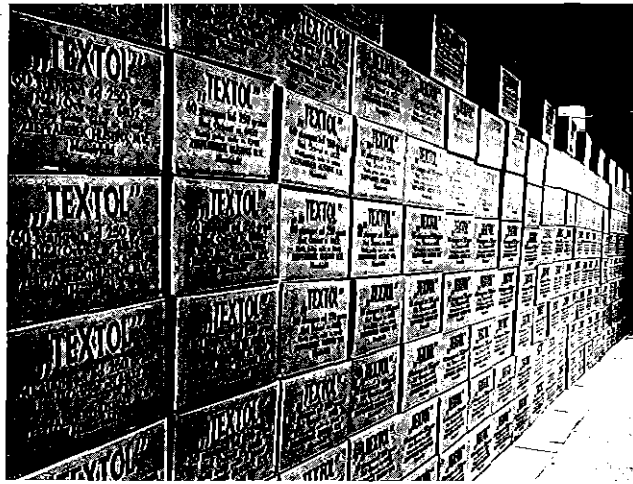

Etiketten met reclame-opschriften.

Interieur van de zeepfabriek 1961.

De voorraad patentzeep. Textol was een van de vele merken die de Zeepfabriek Hustinx NV voerde. Textol was de naam van transparante kalizeep, van zachte zeep en van waspoeder; vloeibare zeep heette Textien of Tex; namen van geperfumeerde en ongeperfumeerde wasmiddelen waren Silisol, Sensora, Hustolate, Rumma, Rummex, Loutron en Hustex. Het smeermiddel heette HX, Correx was de naam van een roestwerende verf, Silikote van epoxy-silikaat-poly-esters, Melicol van een plakmiddel en Silisol was ook de naam van een blusmiddel. Bleka was de naam van door Hustinx verkocht bleekwater.

ZEEPFABRIEK HUSTINX - Oudestraat 11 - Maastricht

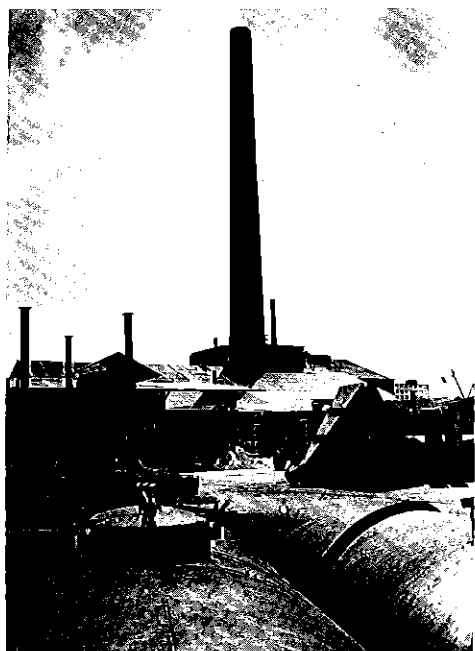

Harde zeep of Hustinx Sunlight-zeep: cocosolie, cocosvetzuur en natronloog (warme verzeeping). Koude verzeeping vond plaats zonder cocosvetzuur.
Zachte zeep: lijnolie en lijnolievetzuur. Werd verkocht in blikjes van 15 kg.
Vloeibare zeep of Tex: sulfonzuur, kaliloog, ureum.
Zeepoeder: cocosvetzuur, natronloog. Na verzeeping werd soda toegevoegd, waarna het product uitliep op een plaat en stold. Vervolgens werd het gemalen en verpakt in pakjes en dozen. In feite bestond zeepoeder uit harde zeep en soda.

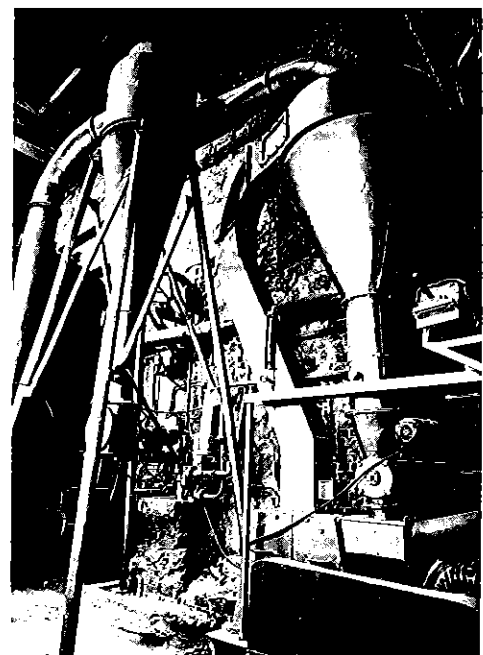
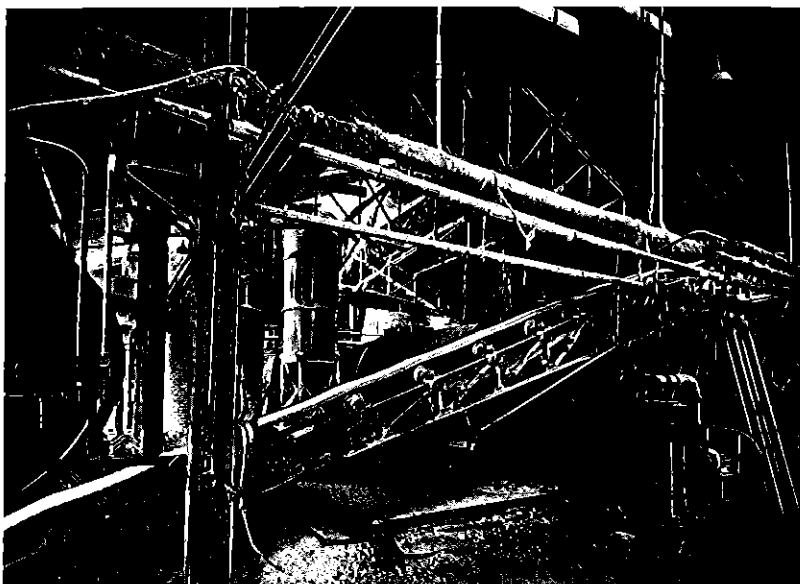
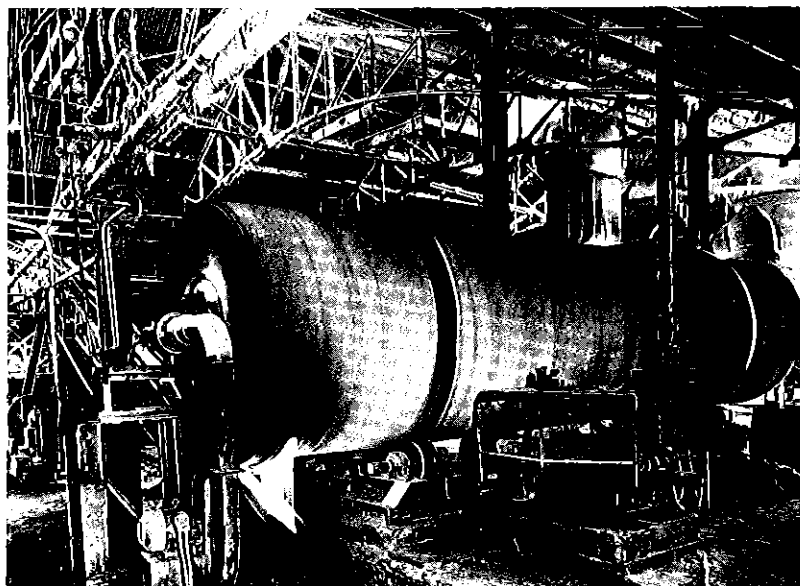
Rummex-zeep: samengesteld uit voornamelijk zand en sulfaat; werd geproduceerd in de oorlogsjaren en een aantal jaren daarna.
Textol: bekendste en meest verkochte zeepsoort van Hustinx. Werd samengesteld uit kaliloog, cocosolie en cocosvetzuur.

Overzicht van de waterglasfabriek 1961.

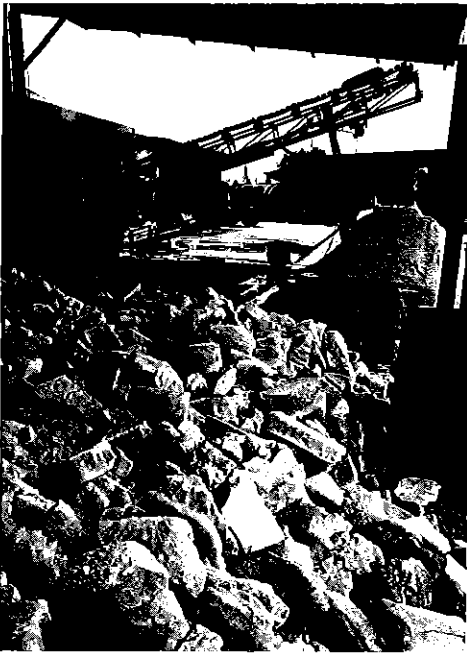
De roterende waterglasoven in vol bedrijf. Aan de rechterkant bevindt zich de brander waar zand en soda in de oven worden geladen. Aan de linkerkant loopt het gloeiende waterglas uit de oven op een transportband. 1961.

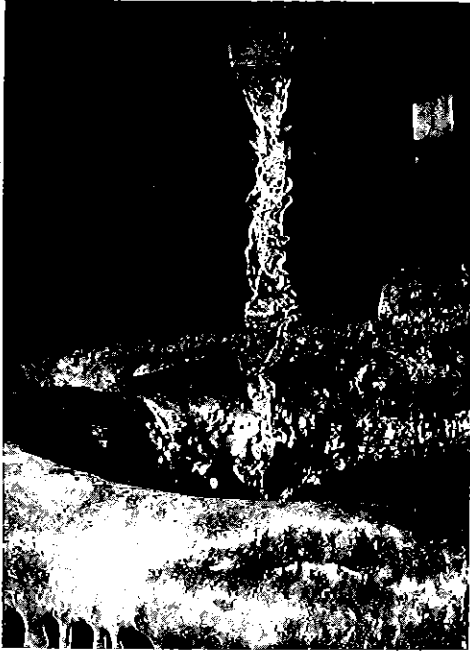
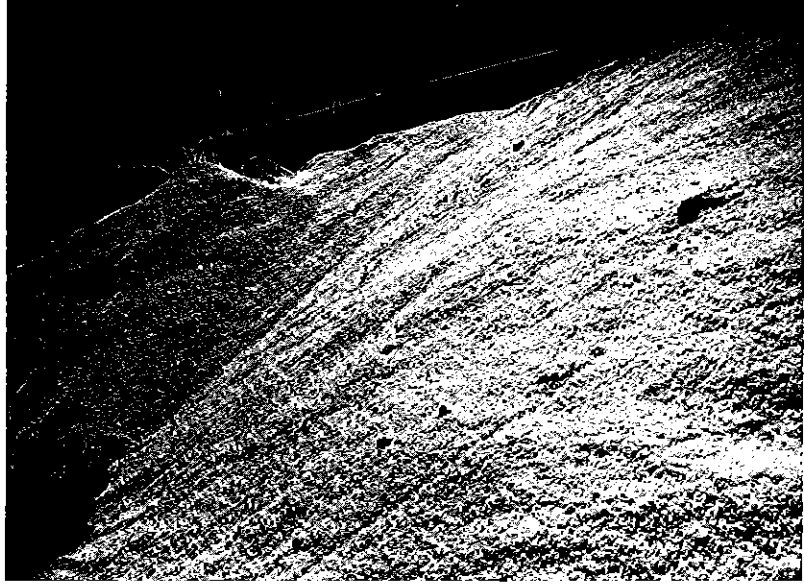
De maalinrichting 1961.

Tijdens het vervoer per transportband koelt het waterglas af. Aan het eind van de lopende band, buiten de fabriek, valt het waterglas in brokken op een voorraadberg. Eventueel wordt het daarna gemalen of in water opgelost.

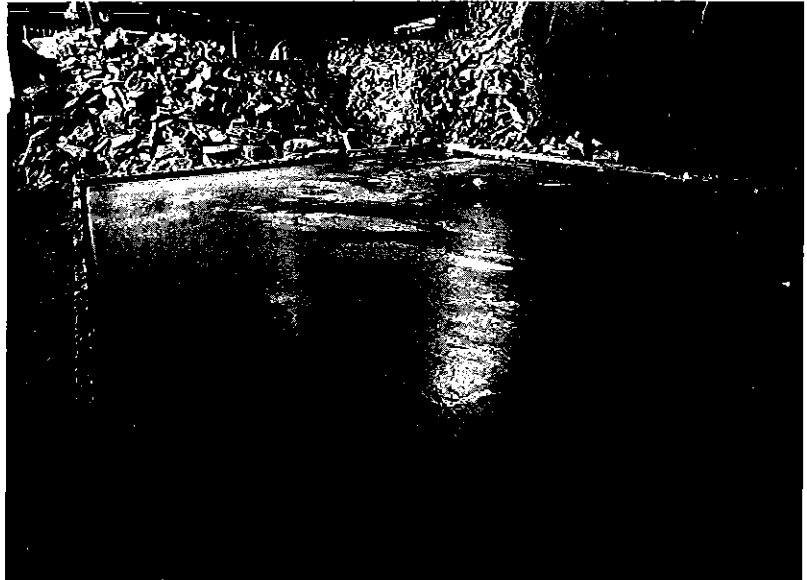
Brokken waterglas.

Gemalen waterglaskristallen.

Waterglas opgelost in water.

Waterglas met loog geeft metasilikaat. Op deze foto ziet men het kristalliseren van metasilikaat 1961.

Opslagtanks voor vloeibaar
waterglas 1961.

De afdeling vatenexpeditie 1961.

Fabriekshaven aan het
Bosscherveld 1961. Aanvoer van
zand en afvoer van waterglas.

Waterglas uit Maastricht

Limburgsch product gevraagd over de halve wereld

De productie van waterglas.

Eerste schip vertrekt naar zee

(Van onsen verslaggever.)

Als je door dat gedeelte van Maastricht loopt, waar het industrie-hart steeds luider klopt, kom je voor een knalroeden Samson-toren van 60 m hoogte en 2½ m doorsnede te staan. Levensgrote letters randen zich rond de groote pijp.

Hustinx Zeepfabriek.

Ondanks de slechte jaren, ondanks den zeer ongunstigen oorlogstijd, staat dit oude bedrijf nog zoo stevig als de betonnen grondvesten. Elke dag hullen de vlammen in de gloeiende ovens en trekken zij zich tot roode pijlen onder den zuigenden stroom suurstof.

Dit is de eenige fabriek van zachte zeep beneden den Moerdijk. Maar ook waschpoeders, vloeibare zeep, zeep vervangende waschmiddelen en aanverwante artikelen worden hier gefabriceerd en in den handel gebracht.

Om u dit alles te vertellen, zijn wij niet verdwaald op zoo'n regen-Vrijdag naar het Bosscherveld.

Wij wisten, dat onze vrouw, indien ze over voldoende eleren had beschikt, doze onder waterglas had bewaard. Maar dit artikel wordt ook gevraagd door textiel-, carton-, hoo- en bouwbedrijven. Door: bouw-, wegen-, wasch- en vermindustrieën. Tenslotte door tal van andere groot-bedrijven, die zoo spoedig mogelijk de beschikking wenschen te hebben over een voldoende waterglas.

En als Amerika, Scandinavië, China, Zwitserland en andere landen bedelen om dit goedje, blijkt toch wel, dat dit artikel goed moet zijn.

Den Haag, dat er eerst niets in zag, verleent nu alle medewerking, om het bedrijf in korten tijd uit te bouwen.

Daar ruikt men deviezen.

En deze zullen er inderdaad komen. De eenige fabriek van waterglas in ons land (Groningen) kan gemakkelijk de binnenlandsche markt verzadigen. Maastricht werkt het artikel over de wereld en de wereld brengt deviezen in ons land.

Op het oogenblik wordt hier 100 ton per maand gefabriceerd. Men wil echter spoedig een 500 ton be-

vanolor uitgevallen is, kan en moet Nederland — in dit geval Limburg — zich opwerken als de bron van waterglas.

De voorwaarden voor de fabricatie zijn nergens zoo gunstig als in Zuid-Limburg (Maastricht).

1. De benodigde grondstof — zilverzand — ligt in Brunssum voor het opscheppen.

2. Het gas staat naast de 'eur ter beschikking.

3. De benodigde alkali-zouten zijn snel ter plaatse.

Hierbij komt dat naast de knuuten in het Bosscherveld ook de hersens hun werk hebben gedaan. In de fabriek van Hustinx is men er in geslaagd de warmte zoo te benutten, dat men slechts 60 pct. van het normale verbruik aan brandstoffen noodig heeft om op temperatuur te komen.

Verder ligt de zeep- en waterglasfabriek naast de Nederlandse Spoorwegen en loopt de Zuid-Willemsvaart om zoo te zeggen door de fabriek.

En Dinsdagmiddag lag het schip, dat de eerste lading ging wegbrengen naar een seboot in Rotterdam, gemeerd aan de laadplaats.

De groene en witte stukken georistalliseerd waterglas gleden langs de roets in het ruim, botsten en sprongen en legden zich stil. Straks vaart de boot uit en brengt een Nederlandsch product tot de uiterste hoeken der aarde.

Het brengt echter iets mee terug, wat voor ons land onontbeerlijk is, wat ons land weer moet doen groeien en groot maken: deviezen!

WONDERLIJKE WERELD

HEROUWI

Ronald Fisher, een indreker uit New-York, wilde een kerk bouwen, doch kreeg op het laatste oogenblik berouw. Hij sloeg zijn medeplichtige buiten wesen, om hem te bekennen in zijn plaats in te breken.

ALARMSCHEL.

Een candidaat bij de plaatselijke verkiezingen te Wellington (Nieuw-Zeeland) zou voor het brandweer-personeel een verkiezingsrede houden. Toen hij verscheen, zag hij juist den laatste brandweerman uit de zaal verdwijnen. De alarmschei rinkelde en de heele ploeg moest gaan blusschen.

Er werden drie soorten waterglas gemaakt:

1. alkalisch: $\frac{2}{3}$ soda, $\frac{1}{3}$ zilverzand; werd vooral gebruikt voor de bereiding van meta(silicaat);
2. neutraal: half soda, half zilverzand; aanwending o.m. in de wegebouw, voor verharding ondergrond;
3. potas: half potas, half zilverzand; dit werd o.m. gebruikt voor het maken van elektrische lasstaven en werd vooral geleverd aan Philips Eindhoven.

Bereiding: na het laden van de oven moest deze een tijdlang draaien (temp. ongeveer 1600 graden) totdat het mengsel 'gaar' was. Na het verwijderen van de afsluitstop liep de substantie uit op platen om te stollen, waarna het in brokken werd geslagen en op een hoop werd geschept. Later werd hiervoor een stalen transportband gebruikt, waarna de substantie vanzelf in brokken op een hoop terecht kwam. Deze brokken 'smelt' gingen vervolgens in een cyclon of autoclaaf (roterende ijzeren ketel), waarin ze met water en stoom (200 à 300 graden) werden opgelost tot een vloeistof. Dit vloeibare waterglas liep dan uit in een reservoir en werd in vaten en tanks gedaan voor transport. Waterglas dient als grondstof voor het maken van o.a. waspoeder (alkalisch en neutraal) en ook voor gebruik in de wegebouw (vaster maken van de ondergrond). Een deel van het geproduceerde waterglas werd in de fabriek van Hustinx zelf verder verwerkt tot metasilicaat, of kortweg: meta. Hiertoe werd aan het vloeibare waterglas natronloog toegevoegd. Men liet dit in een ketel uitkristalliseren, waarna het uitliep op een plaat om te stollen. Na het kapot-slaan van het stolsel werden de brokken gemalen in een malen, met 's resultaat metasilicaat (poeder).

Edward Huntington

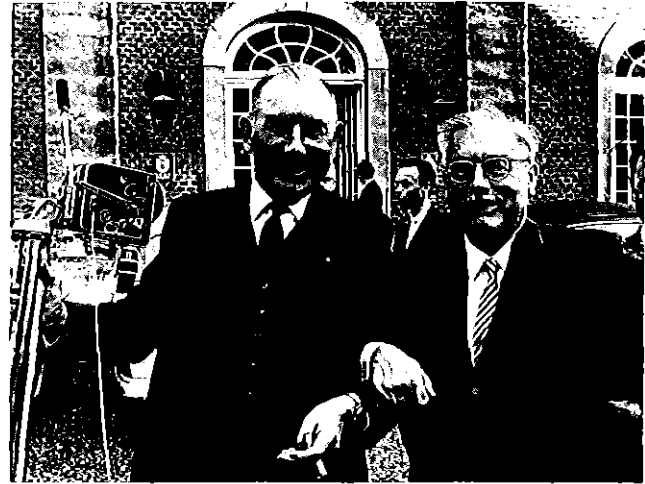

Contacten
en bezigheden

Contacten met Peter Debye

De eerste publicatie van de hand van Edmond Hustinx is te vinden in het blad Radiowereld van 19 september 1929 over een nieuwe methode van afscherming in radiotoestellen. Een volgende publicatie zou leiden tot de intensieve contacten van Edmond Hustinx met de Maastrichtse Nobelprijswinnaar Pie Debye. Het betrof een publicatie in het Chemisch weekblad van 10 april 1934 over de bereiding van natriumcarbonaat uit natriumchloride.

Pie Debye kreeg in 1936 de Nobelprijs voor zijn bijdrage aan de studie van de moleculaire structuur door de ontdekking van dipoolmomenten, de buiging van röntgenstralen en electronen in gassen, de 'theorie van de electrolyte'. In 1937 werd 'the master of the

Edmond Hustinx met de Hustinx-kolf, waarvan Pie Debye de werking bij het eerste aanschouwen begreep: 'Aha, 't zit 'm in 't feukske!'. 1948.

molecule' in zijn geboorteplaats gehuldigd: in het stadhuis werd een borstbeeld van hem onthuld. Pie Debye, hoogleraar in Berlijn, logeerde in die tijd bij zijn zuster, die opdracht had gekregen alle 'oude bekenden' die zich aandienen om Pie Debye te complimenteren buiten de deur te houden. Ook Edmond Hustinx toog naar de Rechtstraat. Maar hij liet zich niet gemakkelijk afschepen. Toen liet Debye

In 1959 ontving Pie Debye een eredoctoraat van de Technische Hochschule in Aken. Enkele fabrikanten boden Debye na afloop een diner aan in Château Neubourg in Gulpen. Op de foto poseren Hustinx en Debye voor de entree van Neubourg.

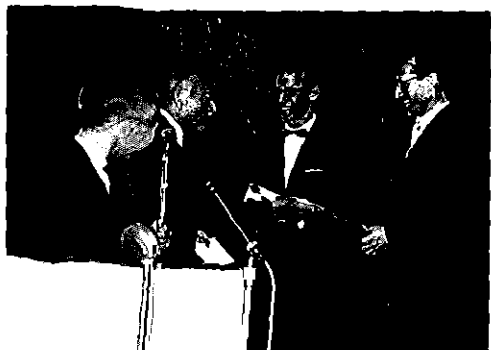

vragen of het de Hustinx betref die in 1934 een artikel had gepubliceerd over de bereiding van natriumcarbonaat. Het werd het begin van een lange vriendschap. Debye stimuleerde Edmond Hustinx omdat hij over de grenzen van wetenschappelijke vakgebieden heen vindingen deed. Telkens wanneer Debye, die in 1939 voor het Nazi-regime naar Amerika vluchtte, naar Europa kwam, ontmoette hij zo mogelijk Edmond Hustinx. Beide heren correspondeerden met elkaar in het Nederlands (Zeer geachte heer Hustinx) en in het Maastrichts (M'ne leeven hier Hustinx).

Het hoogtepunt in de relatie was het uitreiken van de Hustinxprijs voor de chemie op 4 augustus 1962 door Pie Debye aan Robert A. Egli uit Schaffhausen in Zwitserland en aan Karl-Heinz Szekiolda uit Kiel in West-Duitsland voor werkwijzen met behulp van het H-apparaat ook wel Hustinx-kolf genoemd. Dit is een in 1948 door Edmond Hustinx uitgevonden combinatie van een scheidtrechter met een Erlenmeierkolf waardoor

Gezicht op de loge: eerste rij van links naar rechts Dr. en dochter Berkhoff, onbekend, Marius Monnikendam, tweede rij Marie-Louise Corten-Hustinx, mevr. en de heer Hustinx, burgemeester van Nijmegen, Edmond Hustinx, derde rij Dr. Ir. S. Spronck de heer en mevr. Salmang, de heer en mevr. Ch. Paulussen, vierde rij Prof. van Loon (rector magnificus TH Eindhoven), onbekend, de heer en mevr. van Trier, twee onbekende dames, Mr. W. Korn en Mr. A. Baeten.

Pie Debye houdt zijn lezing over het meten van moleculen. 4 augustus 1962.

Pie Debye reikt de Hustinxprijs voor chemie uit. Van links naar rechts: Dr. Ir. S.J.H. Spronck, Pie Debye, K.H. Szekiolda en R.A. Egli. 4 augustus 1962.

Gouverneur F. Houben van de provincie Limburg, Pie Debye, Edmond Hustinx na afloop van prijsuitreiking aan het diner.

verschillende bewerkingen achter elkaar kunnen worden uitgevoerd in één kolf. Voor de prijsuitreiking in de Maastrichtse stadsschouwburg hield Pic Debye een lezing over het meten van moleculen. Edmond Hustinx zou deze lezing op een grammofoonplaat laten vastleggen. Op uitnodiging van Pic Debye bracht Edmond Hustinx in 1964 een maand in Amerika door, waar hij diverse fabrieks- en universiteitslaboratoria bezocht en van zijn ideeën vertelde.

Brief van 2 februari 1959 van Pic Debye waarin hij Edmond Hustinx bedankt voor het toezenden van een exemplaar van het boekje Eenenzestig dichters en de stad Maastricht dat in 1959 door de Zeepfabriek Hustinx NV werd uitgegeven met een omslag van Hub Levigne in de kleuren van het waterglas (blauwgroen).

Mene lieven Hier Hustinx,
Harteliken dank veur de 61
dichters van Marie (van Veldeke) tot
Fons (van Oltersissen) in e beukske,
dat mieg hielemoal neet oan
'waterglas' deid dinke. Ieg hoop det
geer es directeur van en zeepfabrik
het neet koelik zult numme es ieg
prefereer neet van 'dichters' en van
'waterglas' in einen oasem te spreke.
Eure Pic.

CORNELL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
ITHACA, NEW YORK

2
2 Februari 1959

Mene lieven Hier Hustinx,

Harteliken dank veur de 61
dichters van Marie (van Veldeke) tot Fons (van Oltersissen)
in e beukske, dat mieg hielemoal neet oan
'waterglas' deid dinke. Ieg hoop det geer es directeur
van en zeepfabrik het neet koelik zult numme
es ieg prefereer neet van 'dichters' en van 'waterglas'
in einen oasem te spreke.

Eure

Pic.

Uitvindingen

In niet minder dan 1116 notariële registraties heeft Edmond Hustinx uitvindingen, proeven en suggesties vastgelegd. Daarnaast heeft hij enkele tientallen octrooien, patenten en octrooiaanvragen in

Portret van Edmond Hustinx geschilderd door Waalko Dingemans in 1944.

verschillende landen op zijn naam staan. Veel octrooiaanvragen zijn verkenningen om door middel van het ingestelde vooronderzoek te achterhalen of een bepaalde vinding origineel is. Sommige octrooiaanvragen werden na het vooronderzoek weer ingetrokken 'om ze op een geschikter moment en in een juistere opstelling weer te kunnen indienen', andere leidden tot octrooiverleningen.

Na het overlijden van Edmond Hustinx heeft een commissie uit het bestuur van de Stichting Edmond Hustinx onder leiding van Dr.Ir. L.J. Revallier een onderzoek verricht naar de waarde en bruikbaarheid van de vindingen. Uit het verslag van de commissie blijkt dat Edmond Hustinx gedurende tientallen jaren

Edmond Hustinx bezig in het laboratorium van DSM in Treebeek, 1930-1931.

een grote stroom ideeën heeft geproduceerd, waarvan het voorstel om de waterglasbereiding uit te voeren in een continu werkende roterende oven een van de belangrijkste is. Dit idee is in 1948 gerealiseerd en gecommmercialiseerd. Daarmee was men af van het oude en omslachtige proces dat in een grote ketel werd uitgevoerd. Steeds heeft Edmond Hustinx verbeteringen aangebracht aan de uitvinding van het continu proces, waarvoor een toenemende belangstelling ontstond: aan diverse ondernemingen werden licenties verleend en ook nu nog wordt de werkwijze op verschillende plaatsen met succes toegepast. Tijdens de tweede wereldoorlog heeft Edmond Hustinx een aantal procédés uitgewerkt die in verband met de schaarse grondstoffensituatie van praktisch belang waren. Ook op het gebied van de bereiding van verfstoffen en pigmenten op basis van of uitgaande van silicaten heeft Edmond Hustinx waardevolle ideeën gehad. Voor het Solvay-ammoniaksodaproces heeft hij weliswaar interessante verbeteringen voorgesteld, maar deze zijn nooit verwezenlijkt omdat de vereiste hulpstoffen te kostbaar waren in vergelijking met de prijs van het eindproduct soda.

'Veel proeven van Edmond Hustinx spelen zich af op het raakvlak van de chemie en de alchemie', zegt prof.dr. C.J.F. Böttcher, hoogleraar in de fysische chemie aan de Rijksuniversiteit van Leiden en oprichter in 1968 van de Club van Rome. Naar aanleiding van het rapport 'Grenzen aan de groei' dat de Club van Rome in 1972 uitbracht, noemde prof. Böttcher Edmond Hustinx een van de eerste Nederlandse ondernemers die trachtte van afvalstoffen nieuwe producten te maken. Prof. Böttcher is sedert 1974 lid van het bestuur van de Stichting Edmond Hustinx. Op de foto een proef voor het filtreren van magnesiumsilikaat in april 1981 met behulp van in serie geplaatste slagroommixertjes.

In de vijftiger en zestiger jaren verbreedde Edmond Hustinx zijn aandachtsgebied en hij produceerde toen een stroom van ideeën voor de meest uiteenlopende processen en werkwijzen. Deze verbreding leidde echter tot een versnippering van zijn aandacht en energie waardoor weinig direct bruikbaars

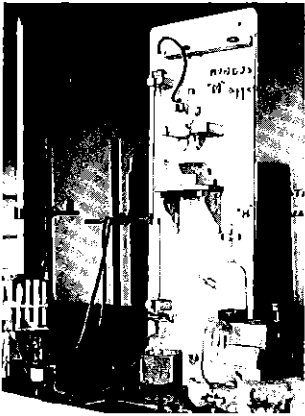

Proef om de invloed van koolzuur op de groei van aspergeplanten te meten. 1929.

Aan de hand van een tekening legt Edmond Hustinx de werking van de stopbusloze pomp uit aan Fernand Tripels, boekhouder van de zeepfabriek. Mei 1961.

ontstond. Wel is het verbazingwekkend dat zich in de eerder genoemde lijst van 1116 registraties enkele voorstellen bevinden die hun tijd vooruit waren of zeer curieus waren. Het is niet helemaal duidelijk of Edmond Hustinx wel accuraat genoeg met zijn ideeënrijkdom is omgesprongen. Hij had de neiging om zijn creativiteit aan anderen te demonstreren, maar uit niets blijkt dat hij moeite nam om deze voorstellen te laten uitwerken om er nog enig zakelijk voordeel mee te doen. Een uitzondering hierop vormt hetgeen hij op zijn oorspronkelijke en eigenlijke werkgebied heeft gepresteerd. Verreweg de meeste registraties uit de lijst van 1116 ideeën hebben dan ook betrekking op voorstellen om zeepsoorten, verfsoorten en glassoorten te maken, om werktuigen te verbeteren en om chemische reacties te verbeteren of te vereenvoudigen.

Het Mundus-apparaat of M-apparaat voor het onderzoeken van stoffen die tijdens de analyse gassen ontwikkelen en het Hustinx-apparaat of H-apparaat voor het achter elkaar verrichten van chemische bewerkingen in één kolf.

Een Amerikaans en een Engels octrooi van Edmond Hustinx en correspondentie met de Nederlandse Octrooiraad.

3829479

Approved *Anders-zelf*
18/12/1910
121 Dapuis

PATENT SPECIFICATION
NO DRAWINGS
848,296
Date of Application and First Complete Specification: Dec. 2, 1910.
Application made in Netherlands on Dec. 2, 1910.
Complete Specification Published: Sept. 14, 1912.

PRINTED LATE

UNITED STATES PATENT OFFICE
TO ALL TO WHOM THESE PRESENTS SHALL COME:

KNOW ALL MEN BY THESE PRESENTS, THAT THERE HAS BEEN PRESENTED TO THE COMMISSIONERS OF PATENTS A PETITION PRAYING FOR THE GRANT OF LETTERS PATENT FOR AN ALLEGED NEW AND USEFUL INVENTION THE TITLE AND DESCRIPTION OF WHICH ARE CONTAINED IN THE SPECIFICATION OF WHICH A COPY IS HEREBY ANNEXED AND MADE A PART HEREOF AND THE VARIOUS REQUIREMENTS OF LAW IN SUCH CASES MADE AND PROVIDED HAVE BEEN COMPLIED WITH AND THE TITLE TAKEN UP FROM THE RECORDS OF THE PATENT OFFICE IN THE CLAIMANTS IS INDICATED IN THE SAID COPY, AND WHEREAS UPON OUR EXAMINATION MADE THE SAID CLAIMANT IS DEEMED ENTITLED TO PATENT UNDER THE LAW.

NOW, THEREFORE, THESE COMMISSIONERS DO GRANT UNTO THE SAID CLAIMANT, AND THE SUCCESSORS, HEIRS OR ASSIGNS OF THE SAID CLAIMANT (S) FOR THE TERM OF SEVENTEEN YEARS FROM THE DATE OF THIS GRANT, SUBJECT TO THE PAYMENT OF FEE, HEREIN PROVIDED BY LAW, THE RIGHT TO EXCLUDE OTHERS FROM MAKING OR SELLING IN THE SAID INVENTION THROUGHOUT THE UNITED STATES.

Witness my hand and seal of the Patent Office at the City of Washington this *fourth* *day* *of* *the* *month* *of* *the* *year* *of* *our* *lord* *one* *thousand* *nine* *hundred* *and* *eleven* *seventy* *and* *of* *the* *Independence* *of* *the* *United* *States* *of* *America* *the* *one* *hundred* *and* *eleventy* *seventh* *day* *of* *the* *month* *of* *October* *AD* *1911*.

Edmond Hustinx   *Edmond Hustinx*

TOIRAAD

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

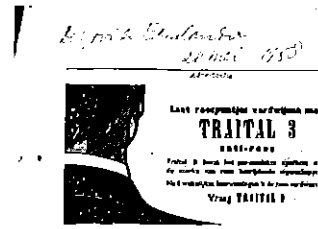
De Octrooiraad
Postbus 11250
G.A.B. 24/10

Om een indruk te geven van de gedachtenwereld van Edmond Hustinx op diverse terreinen volgt hieronder een keuze uit de lijst van 1116 uitvindingen en suggesties:

- Voeg aan de pit of aan het vet van kaarsen stoffen toe om gekleurde vlammen te verkrijgen, door lithiumzouten krijgt men violet, door natriumzouten geel, 1935.
- Voeg aan zeepsoorten voedende of geneeskrachtige stoffen toe die door de huid kunnen worden geabsorbeerd, 1940.
- Onderzoek de invloed van zeep op het menselijk lichaam, zowel de zeep die bij het wassen door de huid dringt als de zeep die na de vaatwas op het eetgerei is blijven zitten en met het voedsel in het lichaam komt, 1940. (Aanleiding voor dit onderzoek was de schuimvorming bij het urineren!)
- Laat acoustische hoogfrequenttrillingen inwerken op het hoofdhaar om de haargroei te stimuleren, 1940.
- Wend supersonische trillingen aan om verteringen in de maag te stimuleren of het genezen van wonden te bevorderen, 1940.
- Onderzoek de oorzaak van de bijzondere witheid van sneeuw: zelfs bij donker weer is sneeuw onnatuurlijk wit; is dit fluorescentie of zelfs phosphorescentie of wordt energie van de kristallen omgezet in lichttrillingen eventueel van een andere frequentie? 1940.
- Onderzoek waarom geen bederf optreedt in stilstaand water wanneer daar kiezelstenen in liggen, 1940.
- Gebruik electromagnetische krachten voor het versnellen van projectielen. Uitgevonden in 1940, geheim gehouden tot 1944 en toen octrooiaanvraag te velde bij hoofdkwartier van Eisenhower; dit idee is in 1985 in de ballistiek geperfectioneerd en heeft geleid tot het ontwerpen van railguns en coilguns.
- Onderzoek de oorzaak van de reinigende werking van perennat, 1940.
- Plaats twee auto-spiegeltjes in V-opstelling voor op de motorkap van de auto om op kruispunten en bij uitritten eerder het verkeer van links en rechts te kunnen zien aankomen. Bij een snelheid van meer dan tien kilometer moet het spiegelkje wegklappen omdat anders de aandacht van de bestuurder voor het voorbij flitsende landschap de verkeersveiligheid in gevaar zou kunnen brengen, 1956.
- Leid een stroom van meer dan 700 volt door visceus waterglas om een zeer hoog lichtrendement te verkrijgen, 1964.
- Elimineer de hinderlijke lichtstralen van tegenliggers in het verkeer door de koplampen te voorzien van verticaal gepolariseerd licht dat 45° naar rechts is gericht en door de voorruit of een bril zodanig te polariseren dat de stralenbundels lijken te worden gedooft, 1964.
- Ontzilt grondwater, afvalwater of zeeewater met behulp van amphotere stoffen waarbij kostbare zouten worden teruggewonnen, 1967.

Edmond Hustinx bij een proef voor energie-opwekking door middel van energieconversie bij het ontspannen van gecompriemd koolzuur waarbij de gevormde stukken vast koolzuur worden opgevangen in een vat en na warmtewisseling met de omgeving weer onder druk komen: de trocken-Eis methode 1978.

Revolutionaire vinding
Maastrichtse zeepfabrika
blust oliebranden met
natron-waterglas

Oliemaatschappijen tonen grote belangstelling

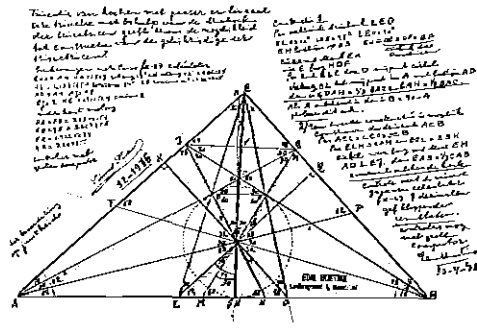
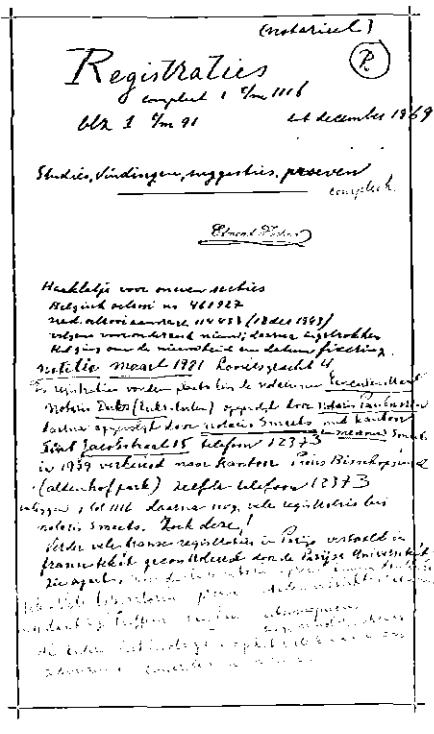
(Van onze Liebhage-correspondent)

Een Amerikaanse uitvinder heeft nu een middel gevonden om oliebranden te blussen met soda-oliebranden en heeft daarvoor een octrooi aangevraagd. Het is een middel dat bestaat uit een mengsel van soda-oliebranden en waterglas. Het is een middel dat zeer effectief is en dat kan worden gebruikt in alle soorten van oliebranden. Het is een middel dat zeer effectief is en dat kan worden gebruikt in alle soorten van oliebranden.

Maastrichtse zeepfabrikant blust oliebranden met natron-waterglas. Gooi- en Eerlander 28 mei 1958.

- Voeg fluoriden (tegen tandbederf) niet aan drinkwater maar aan onverzadigde olie toe (margarine, boter), 1967.
- Verpak zeep, wasmiddelen en andere stoffen door ze door een plastic buis te laten lopen die wordt verknipt en dichtgeseald zodat er kussentjes ontstaan, 1967.
- Versnel het geluid in een ruimte door luchtstromen van de spreker naar de toehoorder te laten gaan. 'Bij een middelmatig orkest zijn de violen gewoonlijk te zwak ten opzichte van de blazers. Door een luchtinlaatrooster onder de violisten aan te brengen en lucht over de toehoorders heen achter in de concertzaal aan te zuigen kan het geluid versterkt door het publiek worden gehoord.' 1967.
- Voorkom door toevoeging van kleine hoeveelheden waterglas aantasting van staal door natronloog, 1967.
- Onderzoek de invloed van de katalytische verbranding van aardgas door aan de branderopening koper, nikkel, vanadium of platina aan te brengen op sporen NO_x , 1967.
- Onderzoek de corrosieremmende werking van kalizouten, 1967.
- Maak een divergerend fietsenrek, dus rond of half rond, waardoor meer ruimte om de fietsen in en uit het rek te plaatsen ontstaat, 1967.

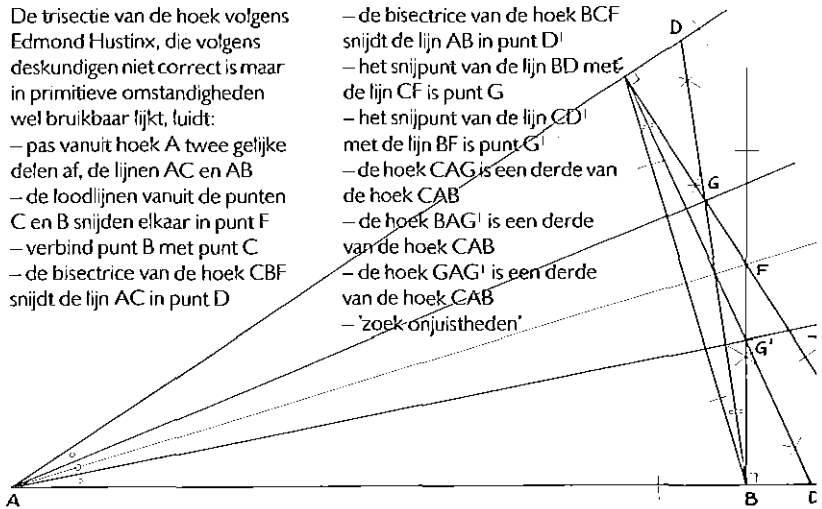
Onder het motto 'meetkunde als hobby' trachtte Edmond Hustinx de drie klassieke meetkundige problemen, namelijk het verdelen van een hoek in drie gelijke delen, de kwadratuur van de cirkel en de verdubbeling van de kubus, op te lossen. De waarde die Edmond Hustinx hieraan hechtte en de energie die hij hierin stak waren omgekeerd evenredig met het belang ervan in het perspectief van de wetenschap.

De trisectie van de hoek volgens Edmond Hustinx, die volgens deskundigen niet correct is maar in primitieve omstandigheden wel bruikbaar lijkt, luidt:

- pas vanuit hoek A twee gelijke delen af, de lijnen AC en AB
- de loodlijnen vanuit de punten C en B snijden elkaar in punt F
- verbind punt B met punt C
- de bisectrice van de hoek CBF snijdt de lijn AC in punt D

- de bisectrice van de hoek BCF snijdt de lijn AB in punt D'
- het snijpunt van de lijn BD met de lijn CF is punt G
- het snijpunt van de lijn CD' met de lijn BF is punt G'
- de hoek CAG' is een derde van de hoek CAB
- de hoek BAG' is een derde van de hoek CAB
- de hoek GAG' is een derde van de hoek CAB
- 'zoek onjuistheden'

Schutblad van het manuscript met 1116 registraties van suggesties en uitvindingen

Edward Hartling

Handwritten signature or initials in the bottom right corner.

Maecenas

Edmond Hustinx en de kunst

De basis voor de culturele aspiraties van Edmond Hustinx werd gelegd in de periode die hij in Nijmegen aan het Canisiuscollege doorbracht. De tekenleraar Eugène Lücker achtte Edmond Hustinx zo getalenteerd dat hij hem aanraadde na afloop van zijn gymnasiumstudie de tekenacademie in Amsterdam te volgen. Maar daar voelde Edmond Hustinx niets voor: hij prefereerde het toch anderen op het terrein van de kunst bezig te zien en zelf slechts bij wijze van hobby kunstzinnige activiteiten te ontplooiën.

Schilderen is favoriet. De vogelserie die Edmond Hustinx tekende in de jaren 1915 en 1916 onder leiding van Eugène Lücker is werkelijk knap en toont aan dat de aanwezige talenten de moeite waard waren om verder te worden ontwikkeld. Dit is niet gebeurd. De schilderijen die Edmond Hustinx later gemaakt heeft kunnen hem niet anders dan in de categorie der zondagsschilders indelen. De onderwerpen die hij schilderde zijn vergezichten, agrarische tafereeltjes,

Opname voor de tv-serie 'Europa Richtung 2000' in 1962 waarin Edmond Hustinx als een der laatste universele genieën aan de kijkers werd gepresenteerd.

24 februari 1947 copie
van achterkant
op een namiddag, vroeg ik de heer Solderen te
missen een winterlandschap te gaan tekenen
of schilderen ter ontspanning.
Hij zeide laten we Charles Eyzek vragen mede te gaan.
Van Ravenslooch gingen we met hem naar het kasteel
te houthuize^x naar de rij kant; ieder trof apath
op afstand aan het werk.
Eyzek vond mijn tekening dermate goed,
dat ik twee copies voor hem heb laten maken
via een bij Debusse gemaakt negatief.
Dit was zeer sympathiek (Edmond Hustinx)
op zijn verzoek heb ik ook een gestaagde
kleurenfilm gemaakt van zijn huis en atelier
te Ravenslooch die nog bij mijn collectie is
aan de Cooritsgracht.
Ik heb hem deze al enkele malen gedraaid.
Heden Aug. 1983 in klasse Charles Eyzek bezouwen.
Ik moed nuntoken waar de genoemde copie
niet bestond of dat ik hem deze gevonden heb
naderhand?
maatsch. 20 augustus 1983
Edmond Hustinx
x woonhuis Charles Eyzek.

een enkel portret. De uitvoering varicert zowel qua techniek als qua materiaal: crayon, pastel, aquarel, olieverf, gouache en papier, doek, board, paneel en glas. Een uniek olieverfpaneel van de hand van Edmond Hustinx is in het bezit van de huisvriend Martin Olivers: het betreft een paneel dat aan beide zijden is beschilderd. Aan de ene kant een bloeiende boom en aan de andere kant een boerderij met schuur. Aan het eind van de vijftiger en begin zestiger jaren heeft Edmond Hustinx kalenders uitgegeven met afbeeldingen van zijn meest geslaagde schilderijen. Een hoogtepunt in het artistiek leven van Edmond Hustinx vormde een uitzending voor de Duitse televisie van het programma 'Europa Richtung 2000' van Robert Jungk in 1962 over hoe Europa er in het jaar 2000 uit zou zien. Als een der laatste universele genieën werd Edmond Hustinx aan de kijkers gepresenteerd. Hij vertelde van zijn uitvindingen en schilderde een paneel. De musicus Piet Kingma bracht tevens enkele

Tekeningen van kasteel Houthem, 24 februari 1947. Links van A. Volders, rechts van Edmond Hustinx.

Radja Oedang
Gemaal horing

EHUSTINX
1915-16

Enkele vogels getekend onder leiding van Eugène Lückér in 1915 en 1916.

op motieven van Edmond Hustinx gebaseerde variaties ten ghere.

Daarmee is een tweede kunstzinnige hobby van Edmond Hustinx aangesneden: muziek. Hij registreerde motieven die hij op de piano speelde en gaf componisten als Marius Monnikendam, Piet Kingma, Theo Misdom en Jean Lambrechts opdrachten om zijn thema's uit te werken. Het oratorium 'Noé ou la destruction du premier monde' van Marius Monnikendam is gebaseerd op motieven van Edmond Hustinx. Een andere compositie van Marius Monnikendam, die in het begin zwaar wordt aangezet doch allengs helder en inzichtelijker wordt, vertoont volgens medewerkers van de zeepfabriek een opvallende gelijkenis met het productieproces van waterglas en werd de 'waterglas-symphonic' genoemd.

Edmond Hustinx fotografeerde en filmde vervolgens nog in zijn vrije tijd, ook op 's zondags niveau. Enkele van zijn films over historische gebeurtenissen bevinden zich in het filmdepot van de Gemeentelijke Archiefdienst te Maastricht. Het Sociaal Historisch Centrum te Maastricht bezit een aantal films over de productie van waterglas in de fabriek in het Bosscherveld.

De 'hobby' die hem de meeste bekendheid heeft gegeven is het maecenaat. Edmond Hustinx genoot ervan kunstenaars en wetenschappers te stimuleren door middel van prijzen, opdrachten en geldelijke bijdragen. In 1961 structureerde hij dit maecenaat door een naar hem genoemde stichting ter bevordering van kunsten en wetenschappen op te richten, de Stichting Edmond Hustinx.

Op 4 juli 1959 gaven het Koninklijk toonkoren Orpheus uit Blerick en het Limburgs Symphonie Orkest onder leiding van André Rieu een uitvoering van het oratorium Noé, dat in 1957 in opdracht van de Zeepfabriek Hustinx NV door Marius Monnikendam werd gecomponeerd op motieven van Edmond Hustinx.

liltsygdidi,

liltoat, llooa, deaillandekoffieamolan
dlaaitand, mullandellustigdoor
voort, voort, krekandekoffiehoen
krekand, kreisand, steedsmaarvoort
sijjardellaus

liltoat, llooa, 'tjipattislandekoffiewater
roteland, rommelendbrovendeslooff
spowandde wasamiinwolkenomhoog
litaradellaus

liltilalSpoedigd, koffiepot
onleedlijkogancan, verkwilken, vafjisschen
onsmensdelijkgenrod

Gedicht van Edmond Hustinx, 5 april 1928. Een tweede versie van het gedicht onder de titel 'In Canne bij Mamsje in de keuken' werd opgenomen in de bundel Eenezestig dichters en de stad Maastricht, die in 1959 door de Zeepfabriek Hustinx NV met een omslag in de kleuren van het waterglas werd uitgegeven.

Bloeiende kersebomen bij Huize Paulussen in Caberg. Schilderij van Edmond Hustinx.

Gezicht op Sint Pieter en de Maas vanuit Heugem. Schilderij van Edmond Hustinx.

De Stichting Edmond Hustinx

Liefde voor de stad Maastricht, liefde voor de wetenschap en liefde voor de kunst zijn de drijfveren geweest voor Edmond Hustinx om een stichting in het leven te roepen ter bevordering van kunsten en wetenschappen in Maastricht. De Stichting Edmond Hustinx werd opgericht in 1961. In 1962 vond de presentatie plaats in de stadsschouwburg van Maastricht tijdens de bijeenkomst waar Pie Debye zijn lezing hield over het meten van moleculen. De gouverneur van de provincie Limburg, Dr. F. Houben en de burgemeester van Maastricht, Mr. W. Baron Michiels van Kessenich reikten de eerste prijzen voor de beeldende kunst uit en Pie Debye reikte de eerste prijzen voor de wetenschap uit. Het verlenen van prijzen en het uitschrijven van prijsvragen was volgens Edmond Hustinx het middel dat het meest geschikt was om personen te eren en te stimuleren nieuwe gedachten te ontwikkelen. Inmiddels zijn de volgende prijzen door Edmond Hustinx of de Stichting Edmond Hustinx ingesteld:

De Henriëtte Hustinxprijs wordt jaarlijks verleend aan die leerling van de Stadsacademie voor toegepaste kunsten die in zijn vak excelleert en die de meeste beloften voor de toekomst inhoudt. De prijs bedraagt thans tweeduizend gulden.

Studenten aan de Jan van Eyckacademie konden eveneens voor een prijs in aanmerking komen. Deze

Uitreiking van de Henriëtte Hustinxprijs voor afgestudeerden van de Jan van Eyckacademie in 1969. Van links naar rechts: Frans Gast, Gerard Schoffelen, Rob Stultiens, Edmond Hustinx en Theo Besemer.

prijs, ook naar Henriëtte Hustinx genoemd, werd echter maar enkele malen uitgereikt. De prijs bedroeg drieduizend gulden en werd in 1969 voor de laatste maal uitgereikt.

De Edmond Hustinxprijs voor muziek is verbonden aan het Maastrichts Conservatorium en bedraagt thans vijfduizend gulden. Ook deze jaarlijkse prijs is bedoeld voor de beste abiturient die door een jury tijdens een concertoptreden van de kandidaten wordt uitgekozen.

Tijdens de tweejaarlijkse bijeenkomst van het Colloquium van Nederlandstalige toneelschrijvers uit België en Nederland worden telkens twee prijzen van ieder tweeduizend gulden met de naam 'Edmond Hustinxtoneelprijs, schrijversprijs voor drama in de Lage Landen' uitgereikt; een aan een Vlaming en een aan een Nederlander. Aanvankelijk werd deze prijs jaarlijks uitgereikt.

Uitreiking van de Peter Debyepr
1980 aan John Vane en Salvador
Moncada door de rector-
magnificus van de Rijksuniversiteit
Limburg, Prof. Dr. W. Wijnen.

De wethouder van onderwijs en
cultuur van de gemeente Maastricht
verleent aan het ensemble Pratica
Musica de Edmond Hustinx-
muziekprijs 1983. Van links naar
rechts Jérôme Minis, Remy Syrier,
Trudy Minis-Straus en
mevr. P. Lázár-Schilthuis.

Bij gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de Stichting Edmond Hustinx in 1986 heeft het bestuur besloten een prijs in te stellen voor een beeldend kunstenaar. Deze prijs zal uit twee delen bestaan: een bedrag van vijftienduizend gulden en een presentatie van de werken van de laureaat in de vorm van bijvoorbeeld een tentoonstelling en een catalogus. Deze prijs wordt om de twee jaar uitgelooft.

Zoals reeds eerder vermeld is in 1962 de Edmond Hustinxprijs voor chemie uitgereikt door Pie Debye. Als een voortzetting daarvan is na de oprichting van de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht, waaraan Edmond Hustinx als bestuurlid en financieel ondersteuner van de Stichting Wetenschappelijk Onderwijs in Limburg een wezenlijke bijdrage heeft gegeven, een prijs ingesteld voor de wetenschap met de naam Peter Debyeprijs. Deze prijs ten bedrage van twintigduizend gulden wordt om de twee of drie jaar uitgereikt aan een persoon die op een bepaald terrein van de wetenschap bijzondere verdiensten heeft. De Debyeprijs wordt telkens uitgereikt op de dies van de Rijksuniversiteit Limburg en heeft een internationaal karakter: de prijswinnaars zijn op hun gebied van mondiaal niveau.

Bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stichting Edmond Hustinx is nog een tweede nieuwe prijs ingesteld: de Edmond Hustinxprijs voor de wetenschap. Deze jaarlijkse prijs bedraagt vijftienduizend gulden en is bedoeld voor een wetenschappelijk onderzoeker werkzaam of studierend bij een bedrijf of instituut in Zuid-Limburg die zich op een bepaald terrein verdienstelijk heeft gemaakt. Voor iedere prijs heeft het bestuur van de stichting een reglement vastgesteld waarin de bedoeling van de prijs, de wijze van jurering en de prijsuitreiking zijn omschreven.

Na het overlijden van Edmond Hustinx in 1984 is de Stichting Edmond Hustinx in ruime mate in staat gesteld om het doel van de stichting te kunnen realiseren. In de geest van Edmond Hustinx wordt zijn maecenaat nu door het bestuur van de stichting voortgezet: naast de prijzen worden voor diverse culturele en wetenschappelijke activiteiten geldelijke bijdragen verleend. Daartoe heeft het bestuur enkele richtlijnen vastgesteld, waarbij onder meer is bepaald dat de activiteiten in het belang van de plaatselijke gemeenschap moeten zijn. Voor louter commerciële activiteiten en werkzaamheden die niet binnen

door het bestuur gestelde grenzen van inspanning of inventiviteit vallen worden geen bijdragen verleend. Aan vele tientallen projecten heeft de Stichting Edmond Hustinx de afgelopen 25 jaar een subsidie kunnen geven, zowel op cultureel als op wetenschappelijk gebied.

Laureaten
Henriëtte Hustinxprijs
van de Stadsacademie,
jaar, afdeling

Winand Thönissen	1962	monumentale vormgeving
Hanny van den Bosch	1963	monumentale vormgeving
Jos Kerff	1964	publiciteits- en grafische vormgeving
Pic Sijen	1965	vormgeving in metalen en kunststoffen
Armand Stijnen	1966	publiciteits- en grafische vormgeving
Laura Lemmens	1967	modevormgeving
Henriëtte Klaar	1968	monumentale vormgeving
Marlies Drummen	1969	plastische vormgeving
Angela de Vrede	1970	modevormgeving
Bruno Ninaber van Eijben	1971	vormgeving in metalen en kunststoffen
Mieke Martin	1972	modevormgeving
Pieter Vos	1973	monumentale vormgeving
Lcx Willems	1974	plastische vormgeving
Ruud Koenders	1975	publiciteits- en grafische vormgeving
Jacqueline Nas	1976	monumentale vormgeving
Herbert Nouwens	1977	plastische vormgeving
Mia Bex	1978	vormgeving in metalen en kunststoffen
Frans Lagro	1979	keramische vormgeving
Wilma Daemen	1980	architectonische vormgeving
Marjan Nanning	1981	monumentale vormgeving
Hans Vos	1982	architectonische vormgeving
Berna Esselaar	1983	plastische vormgeving
Ulla Klancnik	1984	keramische vormgeving
Pety Orij	1985	modevormgeving
Luc Garé	1986	architectonische vormgeving

Laureaten
Henriëtte Hustinxprijs
van de Jan van Eyckacademie,
jaar, onderdeel

Martinus Linnartz	1962	schilderen
J.J.M. Dohmen	1962	schilderen
Ger Brouwer	1963	schilderen
Harrie Marks	1964	grafische kunsten
Frans Gast	1969	beeldhouwen
Gerard Schoffelen	1969	beeldhouwen
Rob Stultiens	1969	beeldhouwen
Theo Besemer	1969	beeldhouwen

Laureaten van de
Edmond Hustinx-
toneelprijs, schrijversprijs
voor drama in de lage landen,
jaar, nationaliteit

Jan de Hartog	1966	Nederlander
Hugo Claus	1967	Belg
Jan Staal	1968	Nederlander
Tonc Brulin	1969	Belg
Dimitri Frenkel Frank	1970	Nederlander
Herwig Heusen	1971	Belg
Hans Keuls	1972	Nederlander
Walter van den Broeck	1973	Belg
Annie M.G. Schmidt	1974	Nederlandse
Alice Toen	1975	Belgische
Lodewijk de Boer	1976	Nederlander
Alphonse van Impe	1977	Belg
Manuel van Lochem	1978	Nederlander
Jan Christiaens	1979	Belg
Eli Asser	1980	Nederlander
Rudi Geldhof	1984	Belg
Gerben Hellinga	1984	Nederlander

Laureaten van de
Edmond Hustinx-
muziekprijs,
jaar, muzikaal onderdeel

Theresia Rieu	1974	harp
Tjeu Heijltjes	1974	piano
Toni Ehlen	1974	piano
Hubert Soudant	1974	orkestdirectie
Peter Serpenti	1974	piano
Jérôme Minis	1983	blokfluit en traverso
Remy Syrier	1983	clavecymbel
Trudy Minis-Straus	1983	gamba
Hub Claessens	1985	solozang
Constant Notten	1985	piano

Laureaten van de
Edmond Hustinxprijs
voor de chemie,
jaar, land

Robert A. Egli	1962	Zwitserland
Karl Heinz Szekielda	1962	West Duitsland

Laureaten van de
Peter Debyeprjs,
jaar, land,
onderzoeksterrein

A. Querido	1977	Nederland	integrale geneeskunst
John Vane	1980	Engeland	prostaglandines
Salvador Moncada	1980	Honduras	prostaglandines
Melvyn Greaves	1982	Engeland	tumorimmunologie
Mary Ann Chamberlain	1984	Engeland	revalidatie

Het bestuur van de Stichting Edmond Hustinx. Van links naar rechts: Dr.Ir. S.J.H. Spronck, Dr.Ir. L.J. Revallier, H.A. Versteegh, mevr. J.A.M. Smeets-Druncks, Mr. P.G.H. Paulussen, Mr. L.L. Minis, Mr. R.B. van den Biggelaar en Mr. Th.J.A. Minis.
Op deze foto ontbreken: Prof.Dr. C.J.F. Böttcher en Mr. H.A.M.J. Paulussen.

Leden van het bestuur sedert de oprichting van de Stichting op 5 april 1961

M.J.H. Edmond Hustinx	1961-1984	<i>voorzitter</i>	1961-1984
H.J.M. Baeten	1961-1972	<i>secretaris</i>	1961-1972
H.A. Versteegh	1961-	<i>penningmeester</i>	1961-
M.J.H. Mathieu Hustinx	1961-1961	<i>vice-voorzitter</i>	1961-1961
Mr. Th.J.A. Minis	1961-		
Mr. P.G.H. Paulussen	1961-	<i>vice-voorzitter</i>	1983-1984
		<i>voorzitter</i>	1984-
Dr.Ir. S.J.H. Spronck	1961-		
Jos.M.H.H. Paulussen	1961-1977		
Pastoor M.H. Pierre Hustinx	1961-1983	<i>vice-voorzitter</i>	1961-1983
Dr.Ing. J. Dorren	1972-1979		
Mr. H.A.M.J. Paulussen	1972-	<i>secretaris</i>	1972-1980
Prof.Dr. C.J.F. Böttcher	1974-		
Mw. J.A.M. Smeets-Druncks	1977-	<i>vice-voorzitter</i>	1984-
Mr. L.L. Minis	1980-	<i>secretaris</i>	1980-
Dr.Ir. L.J. Revallier	1982-		
Mr. R.B. van den Biggelaar	1984-		

Edmond Huntington

Slot en interview

De tekst op de pagina is te klein om te kopiëren. Het is waarschijnlijk een interview of een korte reportage die is afgedrukt op een groot vel papier dat op het raam is geplakt.

Slot

Edmond Hustinx was geen alledaags persoon. Zijn fabriek en zijn uitvindingen brachten hem welstand, zijn hobby's brachten hem geluk. Daarmee was hij tevreden. Hij leefde sober. Zijn woonhuis aan de

a

b

c

Looiersgracht 4

- a. de gang
- b. de woonkamer
- c. de keuken
- d. de slaapkamer
- e. het kantoor
- f. detail van de deur van het kantoor
- g. het laboratorium in de oude zeepfabriek
- h. de tuindeur
- i. het zwembad
- j. wandeling in de tuin

Looiersgracht te Maastricht kende geen luxe.

Edmond Hustinx leefde in een fantasiewereld waarin hij voor zichzelf een rol had gecreëerd waarmee hij sommige mensen imponcerde en anderen vermaakte. Het was sommigen niet altijd even duidelijk waar de werkelijkheid ophield en fantasie begon wanneer Edmond Hustinx het over zichzelf had. Maar steeds weer verbaasde hij zijn omgeving door zijn originele meningen en praktische invallen op verschillende

d

e

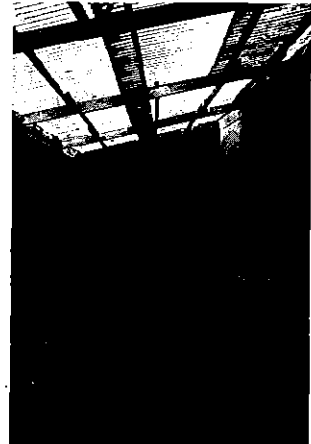
g

f

h

i

maatschappelijke terreinen. Bewonderenswaardig was zijn moed om te trachten nieuwe ideeën ook daadwerkelijk te realiseren.

Hij was er trots op om als kleine fabrikant eerder en meer aan het bevorderen van kunsten en wetenschappen te kunnen doen dan menige grote industrie. Wanneer hij prijzen uitreikte of liet uitreiken aan eerste klas kunstenaars of wetenschappers straalde ook een beetje van hun talenten op hem af. Wie bij hem

Buitenverblijf in Bommerig.

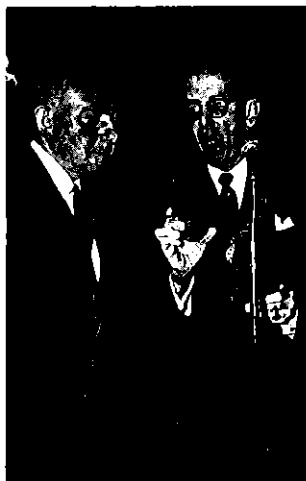

Pastoor Pierre Hustinx schaakt in de tuin van het buitenverblijf van Edmond Hustinx in Bommerig nabij Epen met Prof.Dr. C.J.F. Böttcher, 18 juni 1973.

De pastoor heeft zeker gewonnen.

om steun aanklopte voor het realiseren van een culturele activiteit kwam zelden tevergeefs. Maar hij gaf dan wel veel gemakkelijker vijftienduizend gulden voor een klok met de naam 'Edmundus' in het carillon van de Sint Servaaskerk dan honderd gulden aan de nieuwe instrumenten van een fanfare. Zijn onbevangen en soms zelfs kinderlijke manier van doen maakte hem zowel sympathiek als kvetsbaar.

Voor zijn vele maatschappelijke verdiensten is Edmond Hustinx meer dan eens geëerd. In 1966 werd hij benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau. Op 9 september 1967 ontving Edmond Hustinx de eremedaille van de stad Maastricht uit handen van burgemeester Mr. W. Baron Michiels van Kessenich.

Een harmonie brengt een serenade aan Edmond Hustinx die begiftigd is met de zilveren medaille van de Société des arts, lettres et sciences van de académie française in 1956. Rechts van Edmond Hustinx zijn zuster Henriëtte.

Edmond Hustinx na afloop van het vraaggesprek van 13 april 1982.

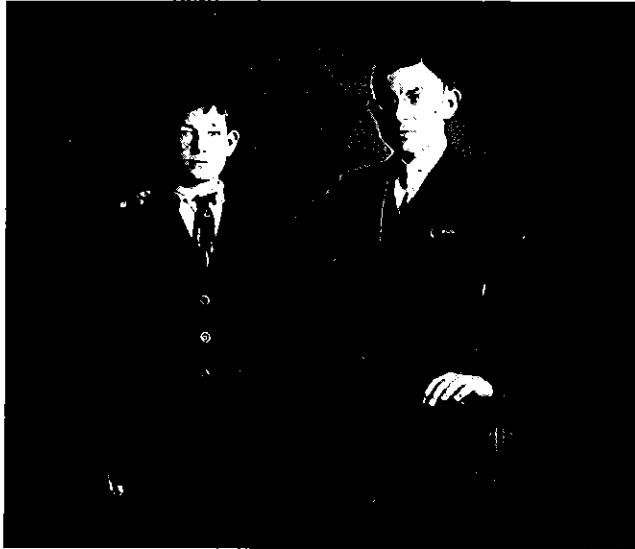
Na een ziekbed van enkele maanden overleed Edmond Hustinx op 20 mei 1984 op de leeftijd van 85 jaar te Venlo. Deze foto is genomen in het ziekenhuis Sint Annadal te Maastricht op 19 maart 1984.

Interview met Edmond Hustinx op 13 april 1982

Nevenstaand interview is op 13 april 1982 gevoerd in het Maastrichts en is op band opgenomen. De bedoeling van het interview was zoveel mogelijk te weten te komen over het fabriceren van glas en waterglas. Gaandeweg kwamen er diverse episoden uit het leven van Edmond Hustinx ter sprake die in een min of meer logische volgorde in het interview zijn gerangschikt. Sommige vragen zijn later bij het antwoord, waarvan de tekst zo veel mogelijk letterlijk is gevolgd, geformuleerd. Het interview is waardevol als een soort summary in het Maastrichts en als een voorbeeld van de manier van spreken van Edmond Hustinx.

Grootvader Cuijpers, 1900.

Edmond en Pierre, 1916.

Neef Eed Hustinx, chirurg in Heerlen, die de studie van Edmond Hustinx aan de universiteit van Amsterdam betaalde.

Vijfde klas van de Aloysiuschool, 1908.

Wienie zeet geer gebore?

Wie iech gebore woort in 1898 kraog iech longontsteking. D'n iersten daag waar dat doedelik, meh miene groetpapa, dee dokter en börregemeister vaan Laonake waar, kaom miech eederen daag redde vaan de doed en dat is gelök. Dee waar doctor honoris causa in de accouchements, in de bevallinge, vaan Leuve. Dee wov miech absoluut veur dokter höbbe. En toen zag Mama: 'nein, dee moot pestoer weure!' En wistste wat heer toen zag? Iech maag 't eigelik neet zegke. 'Dee is te slum um pestoer te weure!'

En toen höbbe ze eur broor
Pie mer pestoer gemaak. Mer
Pie waar toch ouch hiel slum?

Pie waar nog slummer! Pie waar altied d'n ierste vaan de klas. Iech waar mie de dinker en Pie waar mie de geheugemins.

Waar Pie neet ins gevallen
veurtot heer zoe slum woort?

Nein, dat bin iech gewees. Toen is 't groet woonder gebäört; dat iech met Sinterklaos met 'inbringe' zoe hel trok tot iech mien kammeräötsjes umtrok en op miene kop veel op de cour; op surprizenaovend brachte ze miech bewusteloos nao hoes. Toen höb iech tot nao de Paose, bijnao e haaf jaor laank, moote röste, de ierste maond in den duuster. Ze zagte: 'Geer hoof neet mie te koume, geer moot toch doublere.' 't Waar de vijfde klas. Toen gebäörde 't woonder: in die twee maond waar iech bij de ierste vaan de klas en ging iech toch nao de zesde klas.

'Inbringe' is een avontuurlijke vorm van touwtrekken.

Toen zeet geer later goon
studere

De grens waar geslote wie ze miech dokter wouwe make; toen höb iech in Amsterdam moote studere. D'r waar gei geld; toen kaom mienen awwere neef, de dokter oet Herele – dee waar 35 jaor awwer – de wereldbereumde chirurg, alle jaore veurzitter gewees vaan de Europese Chirurgische Vereiniging, nao Mestreech wie dee dat hoort. Heer zag: 'iech betaol diech de studie veur, meh de moos medisch student weure.' Mer toen iech mien propedeuse had, toen moos iech dus nao de snijkamer en dao waar iech te scrupuleus veur. Zoe waore veer opgevoed: veer mochte gein naakse vrouwe zien en neet in 'ne mins snije. Dat voond iech walgelik um in 'ne mins te goon snije. Toen wov iech neet mie d'r met doorgoon en dus ging iech allein nog mer nao aander colleges tow: natuur- en scheikunde, plant- en deerkunde. 't Mieste höb iech gelierd bij filosofie. Dat kraog iech vaan de groetste filosoof vaan Nederland, 'ne paoter. Daodoor höb iech mie kinne dinke en höb iech gelierd ballas euver boord te goeje en aander dinger aon te trekke.

Höbgeer op eur reis nao
Amerika in 1964 nog glaas-
fabrike of glaasmusea bezeug?

Iech bin met Debye in de groetste glaasfabrik vaan Amerika gewees en in 't museum vaan Corning. Dat waar enorm. Twee daog zien veer dao gewees met d'n oto vaan Debye en zienen assistent. Ze hadde dao glaas oet Egypte vaan vreuger en oet Iran, 't waar geweldig. Dat moote weer de Amerikaone höbbe, zoe get! Ze höbbe miech bedroge, he. Ze make mie glaas zonder eine sent te betaole. En procedere? De Monroeliet! Amerika veur

de Amerikaone. Daan krijgste wel sleeg. Dat höb iech allemaol metgemaak.

Mer 't waor wel intersant. Ze wouwe miech dao hawwe, in de grootste waterglaasfabrik vaan Amerika, in Philadelphia. Iech höb dao toen de formule veur 't hittesjild vaan de ruimtevaart gegeve, op sjrif, in bijzien vaan Spronck. Iech had gezag in dat hittesjild moot geer get aluminium en get silicone doen. Iech had twee octrooie in Amerika. Nao e paar jaor woorte veer aongesproke: hadde ze e nuij octrooi aongevraog met de zelfde formule es iech! De smeertep!

De reis is ongeluifelik gewees, mede daank zij Spronck, tot dee es sekondant alles opsjreef en eve bijsprong es iech 'n formule neet wis of zoe get. Wat iech höb metgemaak in Amerika; tot ze miech dao wouwe hawwe. Tot ze miech alles wouwe geve es iech mer bleef en iech zellefs neet trök zow goon nao Mestreech. Tot Spronck allein trök moos goon!

Es goodstanding lid vaan de American Chemical Society moch iech die gelierde luij towspreke: All your filtringsmethodes are fault; zag iech. 'What do you say, Mr. Hustinx?' vroege ze hiel versjrik. 'How are you doing it? What is your filtringsway?' Wouwe ze weite. Iech zegk: dat vertel iech neet. 't Is nog altied geheim. 'n Ganse nuij methode, gewoen met kaajt water. En daan maak iech oug op kamertemperatuur glaas.

Kint geer ins get mie vertelle euver 't make vaan glaas zonder ove of is dat ouch nog geheim?

Iech höb dat op de Pauselikke Academie oelein gezat en op 't ougenblik, geheim, geheim, iech kin nog altied octrooi aonvraoge. 't Is 'n mingsel vaan twee octrooie doorein. 't Is naomelik zoe, iech ging eder jaor nao die Europese congresse vaan nuij vindinge in Brussel, Paries, Londe en Kölle. In Kölle woort miech gevraog 'n oplossing te vinde veur de aontasting vaan de wen van glaasoves boedoor 't glaas neet mie good bleef. Dat woort miech gevraog umtot iech op drej menere soda kos make, ouch met de organische methode. En toen höb iech hun dat verteld; dus tot es

Edmond Hustinx op een congres in Keulen, 1959.

calciumchloride en natriumchloride met waterglaas weurt bewerrek, totste daan neerslaag krijjgs: calciumsilicaat neve natriumsilikaat, dat is de formule vaan glaas. Now, daan weurt dat gefiltreerd door kaajt water op aofstand. Es 't alletwie vloeibaar is daan weurt 't stijjver en bij 110 graode geit 't water d'r oet en bij 800 graode höbste spectrografisch zuver glaas.

Oh, 't weurt dus toch verwermp?

Mer geer zag zjus 'leech kin kaajt glaas make?'

't Weurt denao verwermp.

Mooste hure. Noe belde ze miech op vaan Arnhem, boe 't groot dingk is vaan de centrales. Deen dirrekteur bell miech op: 'veer zien heij altied aon 't studere wie veer plutonium moote opberrege. 't Doort wel e miljoen jaor ie 't gei koed mie kin.' Iech zegk dat mot geer noets in die kristalmijne doen, want daan vergeit hiel Europa. En zij meinde tot 't wel kos. Iech zegk: 't kin neet. 'En wie daot geer 't daan.' Iech zegk: huur ins heij, 't is allemaol tamelik simpel. Geer höb daan de suspensie vaan calciumnatriumchloride, daan daot geer dao waterglaas bij dat begint alsmer dikker te weure en veur tot 't stief is gewore goejt geer 't plutonium debinne. Dao hoof geine bij te zien, 't kin gans otomatisch. Es 't gans stief is weurt noggins 'n extra koesj d'r um gedoon en daan helt 't 'n miljoen jaore. Dat zien ze noe internationaal aon 't bestudere. Mer iech höb ze gezag: d'r zien genog weeg um zoonder kernsplitsing energie op te wekke, de zon en de geowermpte. Iech snap neet tot de gelierde dao mer door wille goon met de atoomenergie. Zien hun herses soms bevrore of wie zit dat?

De waterglasfabriek aan het Bosscherveld.

Wat is noe 't versjel tösse glaas en waterglaas en wie weurt waterglaas noe gemaak?

Waterglaas is oplosbaar, daorum heit 't ouch waterglaas. De produktie is: zand en soda of potas weurt verwermp; daan lieste-n-'t oetloupe in vloeibaren toestand nao 'nen otoclaaf in en doa weurt 't met water opgelos; denao weurt 't gefiltreerd en is 't zuver waterglaas. Bij 10 atmosfeir en 200 graode is 't oplosbaar. En daan höb iech nog octrooie op silicone, mer dat is hiel get aandere. En iech höb de formule vaan 't hitesjild vaan de ruimtevaart, met loed en kristalle. Daan krijgste glaas met kristalle kleinder es de golflengte vaan 'n doezendste millimeter dieste allein onder 'n ultramicroscop kins zien.

Iech höb wel ins geleze tot glaas gein kristalle vörremp? Wie kin dat daan?

Daan höbste-n-'t euver de glaasechtigen toestand, die macromoleculair en micromoleculair kin zien en nog kleinder. Este aon 'n hoonderste mu kömps daan mooste nao Eindhove tow, nao 't top-laboratorium vaan Philips, geweldijg deur, zij waore de ierste in Europa. Dao höb iech vööl werrek gedoon. Iech höb dao 't smeermiddel wat iech höb gevoonde gecontroleerd, dat smeermiddel bestoond oet mingmolecule, magnesiumkalium-silikaat, dat de zjuste grutte moos höbbe. 't Moos altied 'n

ZEEPFABRIEK VAN EDMOND (EDISON) HUSTINX, INTERNATIONAAL CONCERN

Waterglasmechouwen worden van belangen Edison

daar
Bijna
de
luz
zijn
niet
FR
E

bevestiging in volle
- volle produk
- welke
- van

ZATERDAG 10 DECEMBER 1960

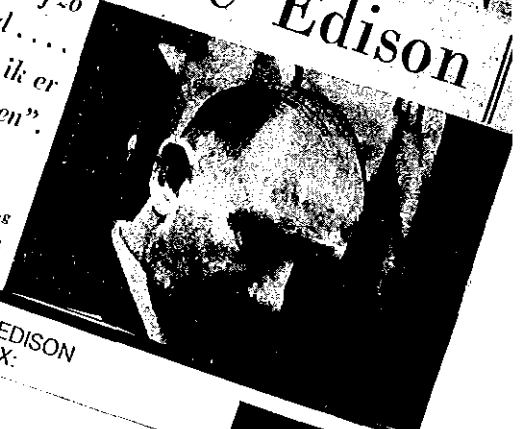
"Zo iets is toch mooi! Geld beschikbaar stelt voor de cultuur, voor de wetenschap." DIT ZEGT

EDMOND HUSTINX

De Nederlandse Edison

"De Nobelprijs heeft mij zo dikwijls geïnsponeerd... Ik ben dankbaar, dat ik er nu zelf aan kan meedoen".

door GERTH VAN ZANTEN

MAASTRICHT, zaterdag
afgelopen week, die ook Maastricht weertijden de inwoners er
EDMOND HUSTINX

1200 suggesties en uitvindingen

by MAX PAUMEN

de representatie van de
Edmond Hustinx
1960 acht Neder-
soms tenen schijn-
niet hem
vrij zijn

Zaterdag 15 april 1967 • Pagina 21

Chemicus en uitvinder componist, schilder en cineast EDM. HUSTINX van alle markten thuis

DE GROOTSTE ER die ik
zalde, bestaat daarin, dat
mij begreep. Hij
was toen
hem

NSEN en DINGEN

20.000 gulden voor wetenschappelijk 'kolff'

Een nieuwe Nobel-prijs

Maastrichtse industriël Edmond Hustinx, de Nederlandse Edison, en Maecenas

CHEMISCH WEEKBLAD" van zaterdag 26 november bevatte een opzienbarende officiële publicatie: industrieel EDMOND HUSTINX (62) uit MAASTRICHT maakte bekend dat hij een wetenschappelijke prijs instelde van 20000 gulden. Geïnteresseerden verder lezend in de refer. bleven niet hun ogen bakken aan de woorden "HUSTINX FLASK-HEATABLE SEPARATORY FUNNEL" en begrepen meteen, dat hiermee de bekende "Hustinx-kolff" werd bedoeld. Een van de honderden uitvindingen van deze fabrieksbouwer, uitvinder en amateur-kunsttheateraar. Deze prijs dijnende kandidaten.

Henriette

Zaterdag 11 december zal een der af-
stevens van de Hollandse Bracare-
fabriek N.V. (directie der fabriek-
fabriek Hustinx N.V. jubilar-
samenstelling: S.A. P.N. en
Nijmegen stichting van de Hollandse
died deze prijs van de Hollandse
niet. Hustinx is de bekende te Maa-
strichtse

veel over
het men te hebben

Ik heb gewaarsd alleen over

hoonderste mu zien. Dat kos iech zellef neet doen, dus moos iech nao Philips' elektronemicroscoop, de allergroetste. Dao woort iech vorsteliek oontvaange want zij zien noe met mie glaas bezig, met mien nuij synthese. Jao... en iech moos zellefs met dinere daonao, met eine vaan die topluij. En eine kier höb iech met de ganse direktie in dat groet gebouw ten zuiden vaan Eindhove, in Waalre, gedineerd, umtot zij 't belang devaan inzaoge in verband met alles wat daomet samehong. Dat waor zier intersant!

Es geer noe op eur leve trök loert wat vind geer daan daovaan?

Wetste wat ze in Amerika zagte? 'It's a pity you are born in Europe and not here. If you are an inventor in Europe, you are a poor man and here you are a great man.' Zoe is 't. Mer 't is miech daan toch metgevalle tot ze euver geine zoe höbbe gesjreve in de chemie es euver ondergeteikende es iech 't zoe maag zegke; dao staon iech toch wel vaan te kieke, terwijl iech noets de aondach d'rop höb gevestig. Ze zien altied nao miech tougekoume. Mien oongelök is gewees tot iech geine zakemaan in de fabrik had. Dus iech moos ouch gans Euyopa door um te verkoupe. Klante vaan toen höbbe ze noe nog in Eijsde. Soms d'ink iech noe wel ins: biste noe gek aon 't weure um noe nog zoeväöl probleme op te losse? Mer Debye heet gezag: 'diech kins dat!' En 't is ouch oetgekoume!

De 'saippukauppias' (ook van rechts naar links te lezen Fins voor zeepkoopman) Hustinx in Lapsee sneeuw, Haugasol, juli 1954.

Colophon

Samenstelling	W.A.E. Minis-van de Geyn en L.L. Minis
Vormgeving en ontwerp omslag	Lex van Soest' design, Hoensbroek
Foto's	G. Braun, Foto Clermonts, W. Danday, Foto Daniëls, Foto Graus bv, Frans Lahaye, Jean Malveaux, Werner Mantz, Paul Rutten, Atelier Velox, Herbert Wieseman Düsseldorf, Th. Weijnen, Jos Weijnen, Press Agency Widdershoven bv (Thijs Habets, Frits Widdershoven), Fotopersbureau Het Zuiden
Lithografie	K+K Repro, Beek
Druk	Drukkerij Rosbeek bv, Nuth